

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXXIV. • Jún 2026 • Číslo 6

Vojaci očami detí
Zbrojársky veľtrh v Bratislave
Kongres vojenských novinárov

Oslavy s prísahou

Prezident a hlavný veliteľ Ozborených síl SR Peter Pellegrini, premiér Robert Fico, podpredseda vlády SR a minister obrany SR Robert Kaliňák, predseda Národnej rady SR Richard Raši, zástupcovia rezortu obrany, vlády a parlamentu si 10. mája pietnym aktom na vojnovom cintoríne Háj – Nicovô v Liptovskom Mikuláši pripomenuli 81. výročie skončenia druhej svetovej vojny. Program pokračoval v areáli Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika. Pred verejnosťou a rodinami tam slávnostne zložilo prísahu 262 absolventov základného vojenského výcviku. Prezident v príhovore zdôraznil, že Slovensko je a musí navždy zostať suverénnou, zvrchovanou, demokratickou krajinou, ktorá dáva občanom záslužný pocit bezpečia a slobody. Vojakom zaželel veľa energie, odvahy a trpezlivosti pri naplňaní ich poslania. Návštevníkov čakali ukážky vojenskej techniky Ozborených síl SR – samohybné húfnice Zuzana 2, tanky, bojové vozidlá pechoty, pásová aj kolesová technika, ako aj vrtuľníky UH-60 Black Hawk.

Program Dňa víťazstva nad fašizmom spestrili zoskoky výsadkárov, prelety leteckej techniky či prezentácia špeciálnych síl. Súčasťou podujatia boli aj ukážky klubov vojenskej histórie. Nechýbali náučné stánky, gastrozóna s občerstvením a regrutačné stánky OS SR. Oslavy zakončil koncert Martina Haricha a Tiny.

Foto: Jakub Neubauer

Vážení čitatelia,

žijeme v dobe, kedy sa bojisko už dávno neobmedzuje len na fyzický priestor. Popri konvenčných hrozbách čelí Európa masívnej hybridnej agresii, v ktorej sa informácie stali rovnako mocnou zbraňou ako delostrelecké granáty či drony. Práve preto sa strategická komunikácia stáva kľúčovým pilierom našej kolektívnej obrany a bezpečnosti.

Úloha vojenských novinárov a komunikačných špecialistov v uniformách aj bez nich je dnes dôležitejšia než kedykoľvek predtým. Stoja v prvej línii informačného boja. Ich hlavnou úlohou je prinášať pravdivé, overené a včasné informácie, ktoré slúžia ako najúčinnjší štít proti nepriateľskej propagande, dezinformáciám a zámernému šíreniu strachu. Tento boj však nemožno viesť izolovane. Súčasná bezpečnostná situácia v Európe od nás vyžaduje nielen vysokú pripravenosť vojsk, ale aj úzku medzinárodnú spoluprácu v mediálnej oblasti.

Jedným z dôkazov tohto prepojenia bol kongres Európskej asociácie vojenskej tlače (EMPA), ktorý sa v máji konal v Bratislave. Toto jedinečné združenie už od roku 1977 spája vojenských aj civilných novinárov, šéfredaktorov a expertov na obranu z krajín NATO, EÚ aj neutrálnych štátov, pričom funguje ako fórum pre zdieľanie skúseností a koordináciu spoločného postupu v dobe hybridných hrozieb. Profesionalita, fakty a medzinárodná solidarita vojenských redakcií sú neoddeliteľnou súčasťou modernej obrany demokratického sveta. Preto vám v tomto čísle časopisu Obrana priblížime priebeh 48. ročníka kongresu EMPA, ktorý sa konal v máji pod záštitou Ministerstva obrany SR a ministra Roberta Kaliňáka, ako aj v spolupráci s ozbrojenými silami.

Vojenský veľtrh IDEB, 25. ročník súťaže Vojaci očami detí, nové obrnené vozidlá Oshkosh v našich ozbrojených silách či rozhovor s odchádzajúcim veliteľom Pozemných síl OS SR generálmajorom Ivanom Balogom sú tiež súčasťou júnovej Obrany. No a k tomu všetkému vám želim pekný začiatok leta.

Soňa Žvačeková
riaditeľka odboru strategickkej komunikácie
Kancelária ministra obrany SR

ČÍSLO MESIACA

Vojaci očami detí

Do jubilejného 25. ročníka výtvarnej súťaže Vojaci očami detí, ktorú pre žiakov základných škôl tradične vyhlasujú minister obrany, náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR a redakcia rezortného mesačníka Obrana, sme v roku 2026 dostali 2 935 prác. Je to druhý najvyšší počet v histórii súťaže. Viac obrázkov nám deti poslali len v covidovom roku 2021, keď ich bolo až 4 043. Teraz však padol rekord prihlásených škôl: 377. Z 31 špeciálnych škôl prišlo 199 prác. Tridsaťjeden prác do súťaže poslali aj jednotlivci. V kategórii Mladší žiaci porota vyberala spomedzi 2 155 obrázkov, do kategórie Starší žiaci patrilo 780 súťažných príspevkov. Víťazné diela si môžete pozrieť na stranách 34 – 35 tohto vydania Obrany.

4

11

12

16

18

24

26

38

36

- 4 Medzinárodný veľtrh IDEB Defence & Security
- 8 Od prilby až po tank
- 10 European Air Chiefs Conference
- 11 Cvičenie Steadfast Deterrence 2026
- 12 Súťaž záchranárov Salus Vitalis
- 16 Rozhovor s veliteľom Pozemných síl OS SR genmjr. Ivanom Balogom

- 18 TÉMA: kongres Európskej asociácie vojenskej tlače na Slovensku
- 24 JLTV sú tu
- 26 Novinky zo sveta obranného priemyslu
- 30 Sedem statočných tajovského richtára Gregora
- 32 Ako vojenčili sirotky, kadeti a vojenský akademici
- 34 Víťazi súťaže Vojaci očami detí
- 38 Železný muž 2026
- 41 MILITARY ENGLISH: Robot Mine Hunters
- 42 Pravidlá pre čisté ruky
- 45 Kordík majora Dobrotku

NA TITULNEJ STRANE: Do finále súťaže Vojaci očami detí postúpil aj obrázok VOJÁČKA deviatačky Laury Urbanovej z Trnavy

ZADNÁ OBÁLKA: Európski vojenský novinári počas kongresu EMPA navštívili aj Lešť • Foto: pplk. v zál. Peter Sobek

Doba nahráva spolupráci

„Ak sme pred troma rokmi skromne odhadovali, či by Slovensko bolo schopné prispievať do svojho hrubého domáceho produktu zo strany obranného priemyslu číslom väčším ako jedno či jeden a pol percenta HDP, v súčasnosti je to práve špeciál, ktorý je popri automobilovom priemysle jedným z najvýznamnejších hnacích motorov slovenskej ekonomiky,“ s uspokojením konštatoval podpredseda vlády a minister obrany Robert Kaliňák pri otvorení bratislavského veľtrhu obrannej techniky IDEB Defence & Security.

V programovom vyhlásení vlády z 13. novembra 2023 sa uvádza, že „Vláda bude flexibilne pristupovať k meniacemu sa bezpečnostnému prostrediu pri zachovaní dvojpercentného podielu z HDP, ako nevyhnutného

finančného rámca pre rozvoj ozbrojených síl. Pre vládu je zároveň výzvou realizovať spolu so súkromným sektorom výskum, vývoj a výrobu v oblasti bojových a obranných technológií, ktoré nám môžu v medzinárodnom prostredí zabezpečiť konkurenčnú výhodu a zvýšiť obranyschopnosť Slovenskej republiky.“

Na začiatku funkčného obdobia minister obrany presunul približne 100 miliónov eur formou navýšenia základného imania podfinancovaným štátnym a pološtátnym zbrojovkám s cieľom modernizovať technológie a zvýšiť výrobné kapacity domáceho obranného priemyslu. Výsledkom aj týchto rozhodnutí bola skutočnosť, že aktuálny IDEB Defence & Security 2026, ktorý sa konal pod záštitou ministra obrany, bol doposiaľ najväčší. Zúčastnilo sa na ňom 150 vystavovateľov zo 17 krajín Európy aj zámoria a rekordná bola tiež výstavná plocha.

Inovátor a generátor

„IDEB považujem za miesto, kde sa spájajú odborníci zo štátneho a súkromného sektora a kde sa dokáže ich potenciál pretaviť do reálnej spolupráce,“ povedal v príhovore premiér SR Robert Fico a dodal: „Obranný priemysel už dávno nie je

Premiéry slovenské i svetové

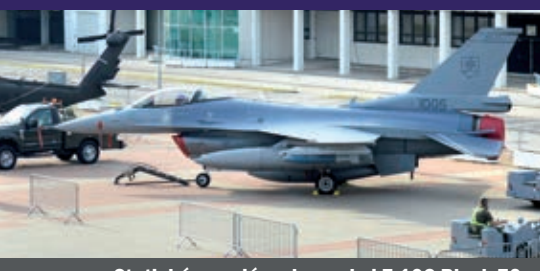
Vonkajšie priestory bratislavského výstavniska Incheba patrili predovšetkým prezentácii Ozbrojených síl SR a ich medzinárodných partnerov. Verejnosti sa predstavili tri vozidlá kategórie VTV (viacúčelové taktické

vozidlo) 4x4 slovenských výrobcov, ktoré sa momentálne testujú za účelom ich možného zaradenia do výzbroje ozbrojených síl. Medzi ne patrí vozidlo Wolf (spoločnosť DefTech), Gerlach (Zetor Engineering) a Patriot II (CSG). Dve posledné menované vozidlá prezentovali ich výrobcovia aj v interiéroch priestorov Incheby. Na vonkajšej ploche sa verejnosti prvýkrát predstavilo aj americké vozidlo JLTV, ktorého zaraďovanie do výzbroje OS SR prebieha v týchto mesiacoch.

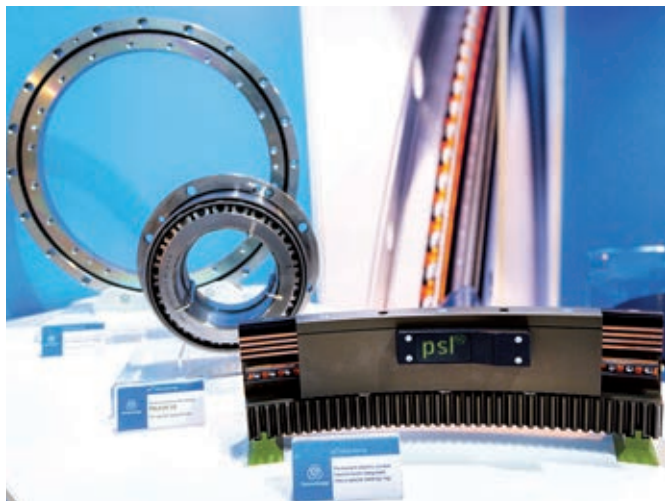
Pre vzdušné sily znamenal tohtoročný IDEB aj debut v podaní statickej ukážky F-16C Block 70. V neposlednom rade sa ďalšia dvojica F-16 predstavila počas sláv-

nostného preletu. Už štandardom bola statická (v rámci preletu aj dynamická) ukážka vrtuľníka UH-60M Black Hawk. Záujem nepochybne priťahol aj protivzdušný systém Barak MX izraelského výrobcu IAI. Ten bude v počte šiestich batérií tvoriť kostru slovenskej protivzdušnej obrany. Spolu s ním bol prezentovaný aj radar z rodiny ELM MMR, ktorý je plne kompatibilný s Barakmi a ktorý bude taktiež zaradený do výzbroje protivzdušnej obrany Slovenska. Z už zavedených systémov protivzdušnej obrany predstavili vzdušné sily palebný prostriedok MANTIS či 3D prehľadový rádiolokátor TRMS LÜR.

Pozemné sily prezentovali viaceré konfigurácie a špeciálne nadstavby vozidiel Tatra Force či MAN. Nechýbali ani odmi-

Statická premiéra slovenskej F-16C Block 70

Ložiská z Považskej Bystrice

len o zbrojení. Je aj nositeľom inovácií. Technologické riešenia vyvinuté pre obranu sa častokrát neskôr uplatňujú v civilnom sektore, v našich každodenných životoch. Veľa technológií má zároveň tzv. duálne využitie a sú mimoriadne užitočné tiež v iných sektoroch ako samotná obrana. Dá sa preto povedať, že investície do obranného výskumu a vývoja posúvajú vpred aj celkový vývoj technológií.“ Tiež podčiarkol, že obran-

Samohybný mínomet SAM120, ktorý sa stane súčasťou výzbroje OS SR

ný priemysel je na Slovensku výrazným motorom ekonomiky a generátorom zamestnanosti, čo znamená významný prínos priamo v regiónoch naprieč celým Slovenskom. Vo svojom prihovore premiér zároveň zdôraznil, že Európska únia musí byť silnejšou a odolnejšou a Severoatlantická aliančia je stále pilierom bezpečnosti na Slovensku aj v Európe.

Rokovania a konferencie

Obranný priemysel ako hnací motor slovenskej ekonomiky – taký bol názov konferencie, ktorá mala odpovedať na otázky, ktoré slovenské firmy a s akou perspektívou ťahajú slovenský obranný priemysel, aké sú ich šance na globálnom trhu a na podiele v rámci medzinárodnej spolupráce či ako funguje ich spolupráca so štátom. Jej hlavnými prednášajúcimi boli slovenský minister obrany Robert Kaliňák, minister obrany Českej republiky Jaromír Zůna, prezident Združenia bezpečnostného a obranného priemyslu SR Pavol Čahoj a generálny riaditeľ MSM Group Marián Goga.

„V prvom rade ma teší úroveň spolupráce medzi Českou republikou a Slovenskom v otázkach obrany, bezpečnosti a obranného priemyslu,“ potvrdil český minister obrany Jaromír Zůna, pričom pripomenul medzivládne Memorandum o prehĺbení spolupráce z januára tohto roka.

V panelovej diskusii zameranej na nové trendy vo vzdelávaní a možnosti získania nových talentov pre oblasť obrany

Veľkú pozornosť si získal protivzdušný systém Barak

novacie vozidlá Božena 4 a Božena 5, mobilný spojovací uzol MSU RRL, univerzálny dokončovací stroj UDS 214, bojové pásové vozidlo BPsV-I pre jednotky ISTAR a ambu-

lantné vozidlo Patria AMBS 8x8. To patrí medzi novinku vo výzbroji vojenského zdravotníctva. Samozrejmosťou bol aj základ našej delostreleckej výzbroje – samohybná húfnica Zuzana 2. Bohaté skúsenosti slovenského obranného priemyslu boli predstavené v prototypoch kolesového obrneného vozidla BOV 8x8 Vydra a pásového Šakal, ktorý predstavuje možnosť hlbkovej modernizácie vozidiel rady BVP.

OS SR aj Vojenská polícia prezentovali svoje jednotlivé zložky a inú výstroj aj v interiéroch priestoroch Incheby. Svojou účasťou obohatili vonkajšiu expozíciu tiež príslušníci Mnohonárodnej brigády na Slovensku. Jej príslušníci prezentovali tri osemkolesové bojové vozidlá – Svarun (Patria AMV) slovenskej armády a dve verzie vozi-

díel Pandur II – portugalskej a českej armády. Výstavu techniky doplnili vozidlá 4x4 VAMTAC španielskej a rumunskej armády.

Neodmysliteľnou súčasťou výstavy IDEB je predovšetkým prezentácia jednotlivých zbrojárskejších spoločností. Tisovská spoloč-

Slovenská veža Tur 30 na poľskom podvozku Borsuk

Útočná puška z Grand Power

a bezpečnosti vystúpili generálny tajomník služobného úradu MO SR Peter Krajčírovič aj rektor Akadémie ozbrojených síl, brigádny generál Aurel Sabó.

Na pôde IDEB veľtrhu sa z hľadiska budúcej spolupráce v oblasti obrany uskutočnili tiež mimoriadne dôležité rokovania Roberta Kaliňáka a ministra obrany Azerbajdžanu generálplukovníka Zakira Hasanova, ktorý bol na Slovensku na oficiálnej návšteve.

K bohatému sprievodnému programu patrilo Delostrelecké sympóziu, na ktorom pod vedením plukovníka gšt. Romana Bobaľa rokovalo 80 odborníkov z 22 krajín a z centrál Aliancie. Hovorili najmä o v Slovenskej republike budovanom NATO centre výnimčnosti pre paľby. O jeho zriadení po dohode s príslušnými orgán-

Topánky z Bardejova a uniforma z Prešova

mi Aliancie rozhodol minister obrany R. Kaliňák len v roku 2024, pričom by naplno malo začať pracovať už v tomto roku. Ďalšími témami sympózia bola zameniteľnosť munície, použitie umelej inteligencie či presné paľby dlhého dosahu.

No a na IDEB okrem všetkých iných návštevníkov zavítali aj účastníci kongresu Európskej asociácie vojenskej tlače, ktorý sa konal v Bratislave. Aj zahraniční návštevníci sa okrem najmodernejšej techniky mohli zoznámiť tiež so zbierkovými predmetmi rezortných historických inštitúcií.

Ložiská, topánky, pušky

„Naša spoločnosť ThyssenKrupp je renomovaná svetová firma a ak sme IDEB doteraz vynechávali, tento rok máme premiéru, čomu sa veľmi teším,“ povedal nám generálny riaditeľ ThyssenKrupp Rothe Erde Slovakia Ľudovít Franc,

ktorá na Považí zamestnáva 650 ľudí, „Na príklad všetky motory či podvozky Tatroviek sa hýbu vďaka našim ložiskám, vyrábame vežové ložiská pre Zuzany, CV-90 a pre modernizované BVP či Turru. No a trúfam si povedať, že deväťdesiat percent obrnenej techniky západného pôvodu, vrátane aj techniky námornej či radarovej, má ložiskové uloženia z našej skupiny podnikov – z Nemca, Ameriky, Francúzska alebo od nás z Považskej Bystrice. Preto je dôležité, aby sme boli aj na tomto významnom veľtrhu IDEB.“

Naopak, tradičným vystavovateľom na IDEBe je BOSP – Obuv Špeciál Bardejov, dlhoročný dodávateľ topánok aj pre slovenských vojakov. „Vystavujeme viaceré nové prototypy. Máme v nich už skúšobne odchodené stovky kilometrov a som presvedčený, že budú opäť úspešné,“ avizoval Slavomír Matys, obchodný riaditeľ spoločnosti, ktorá zamestnáva 350 ľudí a svoju produkciu dodáva aj Poliakov, Čechom, Rakúšanom, Nemcom či do Škandinávie.

nosť CSM Industry predstavila podvozok Patrie 8x8, ktorý bude po inštalácii veže Turra 30 slúžiť ako bojové vozidlo v OS SR.

Najnovší model húfnice EVA M3 so skrátenou kabínou

Spoločnosť sa momentálne snaží úspešne presadiť aj s hákovým nakladačom kontajnerov ISO HOOK. Vo vnútorných priestoroch spoločnosť zaujala štvorkolesovým UDV4 VTV 4x4 – licenčnou verziou fínskeho Sisu GTP. Slovenský obranný priemysel reprezentovala aj nová verzia samohybnéj húfnice EVA M3, ktorá sa od predošlej verzie líši hlavne menšími rozmermi pri zachovaní rovnakej palebnej účinnosti. Vystavenou prichádzajúcou novinkou do výzbroje pozemných síl bol tiež samohybný automatický mínomet SAM120. Novým vystavovaným exponátom bolo aj mobilné veliteľské stanovište CPV II od spoločnosti ŽTS. To využíva tatrovácky šesťkolesový podvozok vozidla TADEAS. Popri už známych Boženách, zavedenými do výzbroje

OS SR, pritiahla detviarska spoločnosť PPS Group pozornosť odminovacím vozidlom UGV Detvan URCO. Spoločnosť využíva v tomto odminovacom systéme ako základ ich vlastné diaľkovo ovládané bezposádkové vozidlo.

Ako jedného z možných nástupcov starších Pandurov II vo výzbroji Armády Českej republiky a iných potenciálnych používateľov kolesových obrnených vozidiel predstavila spoločnosť CSG Pandur 8x8 EVO. Prezentovaný bol aj výsledok úspešne naštartovanej poľsko-slovenskej obrannej spolupráce – bojové vozidlo, využívajúce poľský pásový podvozok Borsuk spoločnosti PGZ a slovenskú vežu Turra 30 z portfólia EVPÚ. Výsledok medzinárodnej spolupráce bol viditeľný aj pri svetovej premiére stred-

Ak svoj tradičný odminovací systém Božena predstavila Way Industry Krupina, PPS Group Detva prezentovala prototyp nového odminovacieho zariadenia Detvan.

Nové typy vylepšených bünd a ďalšie odevy do extrémneho počasia vyrába prešovská firma GEMOR, ktorá v Šariši dáva prácu do tristo ľuďom. „Veľmi nás teší, že pre slovenskú armádu ušijeme aj jednu várku nových uniforiem, pričom, dúfam, že uspejeme aj pri ďalších objednávkach,“ povedal nám generálny riaditeľ spoločnosti Matúš Murajda.

A s čím novým prišla špičková slovensko-kanadská firma ALITER, ktorá u nás dáva prácu dvom stovkám špecialistov najmä v oblasti komunikačných systémov? „Ide o novú technológiu, ktorá do značnej miery automatizuje procesy starostlivosti a inštalácie komunikačných zariadení inštalovaných v taktických priestoroch vozidiel,“ povedal nám Imrich Petruš z vedenia spoločnosti.

„Sme už síce etablovaný dodávateľ zbraňových systémov pre slovenské ozbrojené sily, o to viac nás to zaväzuje, aby sme naše produkty neustále zlepšovali. Tak, aby sa vo svojej oblasti držali na špičkovej svetovej úrovni,“ zdôraznil Michal Pavlík, generálny riaditeľ EVPÚ Nová Dubnica s 220 zamestnancami. Spoločnosť na IDEBe predstavila modifikovanú vežu TURRA 30 V10, ktorá je vybavená efektívnymi systémami na obranu a boj s dronmi, za čo si vyslúžila na výstave najvyššie ocenenie.

Zisk na oboch stranách

„IDEB je pre nás šanca, ako sa môžu všetky zbrojárske firmy z nášho združenia stretnúť na jednom mieste, vymeniť si skúsenosti, porozprávať sa a nadviazať kontakty so zahraničnými kolegami. Navyše, môžu komunikovať s odborníkmi z ministerstva obrany. Takže som veľmi rád, že sme na veľtrhu boli, že sa na budúci rok sa stretneme na IDETe v Brne a o dva roky opäť v Bratislave. Je to skvelá tradícia,

ktorú musíme udržať,“ povedal prezident Združenia bezpečnostného a obranného priemyslu SR Pavol Čahoj. Šéf organizácie, ktorá združuje 96 subjektov, dodal: „A ešte jedna vec je pre nás mimoriadne dôležitá. Dovolím si povedať, že komunikácia s ministerstvom obrany je obojstranne veľmi dobrá. Vzájomnej spolupráci síce nahráva doba samotná, ale dalo by sa to aj pokaziť. Preto je ústretovosť a korektnosť teraz obojstranne o to dôležitejšia. My skrátka potrebujeme ministerstvo obrany a ministerstvo potrebuje nás – a vďaka ústretovým a profesionálnym vzťahom získame na oboch stranách.“

Pavol Vitko

Foto: pplk. v zál. Peter Sobek, Jakub Neubauer

Rokovanie slovenského a azerbajdžanského ministra obrany

UAV Ellipsis z Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika

ného tanku CLT-120 Karpat. Tank kombinuje turecký podvozok a taliansku vežu s možnosťou regionálnej výroby pod hlavičkou CSG. Švédská spoločnosť BAE vystavila jeho možného konkurenta, tank CV90120,

ktorý je už v našich podmienkach pomerne známy.

Výstava odzrkadlila aj už dlho diskutovanú tému vývoja a nasadenia bezposádkových prostriedkov – vzdušných a pozemných. Zúčastnili sa na nej medzinárodné (napríklad izraelská IAI či ukrajinská TechEx) aj slovenské spoločnosti (ako Airvolute) zameriavajúce sa práve na vývoj a výrobu dronov. Zaujímavosťou bola účasť Akadémie ozbrojených síl, ktorá prezentovala drony využívané v rámci Simulačného centra zameraného na výcvik ich operátorov. Ochranné prostriedky a iné výstrojné doplnky pre príslušníkov armády či polície ponúkali vo výstavných priestoroch slovenské i zahraničné spoločnosti. Prezentovali sa palné zbrane (ako slovenský Grand Power),

výstroj (napríklad prilby od chorvátskeho Šestan-Busch) aj komunikačné a počítačové prostriedky (taiwanský Getac).

Jaroslav Cabuk

Foto: autor, Jakub Neubauer

Zbrane českého výrobcu DSS

Víťazné exponáty XII. veľtrhu IDEB

Od prilby až po tank

Bratislavské výstavno-kongresové centrum Incheba sa 12. až 14. mája stalo centrom inovácií v oblasti obrany a bezpečnosti. Medzinárodný veľtrh IDEB Defence & Security ponúkol prehľad moderných technológií, vybavenia a služieb pre ozbrojené, bezpečnostné aj záchranné zložky.

A tak, ako v predchádzajúcich ročníkoch, aj tentoraz slávnostne vyhlásili štyri ceny – tri označené ako PRIX IDEB 2026 a jednu GRAND PRIX.

Možnosť výroby na Slovensku či vyzbrojovanie slovenských ozbrojených síl patria už tradične ku kritériám pre výber víťazných exponátov. Ani tento rok to nebolo výnimkou. Cenu získalo vozidlo kategórie 4×4 s fínskym pôvodom, stredný tank s mnohonárodným pozadím, chorvátske prilby expandujúce aj na náš trh a nový model osvedčenej slovenskej veže. Všetky víťazné exponáty sa zameriavajú na aktuálne požiadavky modernizácie ozbrojených síl – od nutnosti vyzbrojenia takmer všetkých útvarov novými terénnymi vozidlami až po otázku budúcnosti tankového vojska.

Z Fínska a Turecka

Prvým víťazom ceny Prix sa stalo viacúčelové taktické vozidlo UDS4 VTV 4×4. Jeho výrobcom je tisovecká spoločnosť CSM Industry, v súčasnosti známa predovšetkým výrobou podvozkov obrnených osemkolesových vozidiel Patria. Aj tento stroj je pôvodom z Fínska, kde ho spoločnosť Sisu Auto vyrába pod označením Sisu GTP. Spoločnosť plánuje zapojiť sa s vozidlom do programu ozbrojených síl, zameraného na výber nových vozidiel kategórie 4×4. Jeho fínsky predchodca sa dostáva do výzbroje Fínska a Švédska, ide teda o odskúšané vozidlo s perspektívou možnej miestnej výroby na Slovensku. GTP je relatívne nové vozidlo – prvé kusy objednala fínska armáda pred šiestimi rokmi. Pôvodné fínske Sisu GTP, i jeho slovenský variant, patria do kategórie mínam odolných vozidiel MRAP v rozsahu Level 1 až Level 3.

GTP sú modulárne, pričom vo fínskej a švédskej armáde slúžia v rôznych verziách od veliteľských po ambulantné. Na IDEBe slovenské GTP (resp. tisovecké UDS4) prezentovali

Vozidlo UDS VTV 4×4 od tisoveckého výrobcu CSM Industry získalo ocenenie PRIX IDEB 2026

ako obrnené nákladné vozidlo. Modularita spočíva predovšetkým vo výmene kabíny, umiestnenej ako kapsula na základnom podvozku. Veľkosť kabíny (na IDEBe bola dvojmiestna) ovplyvňuje veľkosť nákladného priestoru v zadnej časti. Vozidlo je vhodné aj do ťažšieho terénu, dobré vlastnosti mu zaručuje systém nezávisle zavesených kolies.

Jednu z možných odpovedí na aktuálne otázky obmeny tankovej techniky ponúkol druhý víťazný exponát, medzinárodný projekt stredného tanku CFL-120 Karpat. Aj v tomto prípade je možné zapojenie slovenského zbrojárskeho priemyslu, ktoré by zastrešila spoločnosť CSG. Vozidlo je postavené na podvozku tureckého výrobcu FNSS Savunma Sistemleri, ktorý v minulosti na rovnakom podvozku predstavil obdobný tank Kaplan. Tank CFL-120 však na rozdiel od predchodcu

Druhým držiteľom ceny PRIX IDEB 2026 sa stal stredný tank CFL-120 Karpat z portfólia CSG

disponuje vežou HITFACT MkII talianskeho výrobcu Leonar-do so štandardným tankovým kanónom kalibru 120 mm (predchodca Kaplan mal 105 mm kanón). Podobné osadenie predstavila v minulosti turecká spoločnosť Otokar v podobe ľahkého tanku Tulpur. CFL-120 sa, podobne ako jeho švédsky konkurent CV90120, snaží uspieť ako lacnejšia a ľahšia alternatíva k ťažším hlavným bojovým tankom.

Pre Karpat nebola účasť na IDEBe len slovenskou, ale celosvetovou premiérou. Tank je približne o polovicu ľahší ako štandardné hlavné bojové tanky. Disponuje nižšou ochranou, ktorá môže byť vyvážená modulárnymi balistickými ochrannými prvkami. Tie sa dajú doplniť aj aktívnymi systémami ochrany. Ako odkazuje názov Karpat, spoločnosť sa snaží uspieť na slovenskom trhu. Zatiaľ jediným používateľom priameho predchodcu Karpata – Kaplana – je indonézska armáda, ktorá ho pod označením Harimau používa ako náhradu za staršie ľahké tanky AMX-13 popri štandardných hlavných bojových tankoch.

Chorvátske helmy a nové veže

Tretím laureátom ceny Prix sa stali prilby od chorvátskej spoločnosti Šestan-Busch, ktorá svoje portfólio zameriava na antibalistické helmy a ochranné prvky tela. Názov spoločnosti odkazuje na jej zakladateľa Alojza Šestana, ktorý sa v turbulentných 90. rokoch snažil do vojnu zmietanej krajiny získať potrebné helmy pre modernizujúcu sa chorvátsku armádu. V spolupráci s nemeckou stranou sa z malej spoločnosti stala úspešná veľká firma. V súčasnosti patrí medzi jednu z najväčších chorvátskych spoločností obranného priemyslu. Medzi jej najrozšírenejšie produkty patrí prilba BK-3, ktorá sa už dostala do výzbroje viacerých štátov, aj mimo Európu.

Chorvátska spoločnosť Šestan-Busch sa stala tretím laureátom ceny PRIX IDEB 2026. Zameriava sa na výrobu antibalistických heliem a ochranných odevov.

Spoločnosť ponúka nielen vojenské prilby, ale aj ochranné prvky pre políciu či civilný trh. Vo vojenskej oblasti sa v sektore prilieb zameriava popri tých, určených pre „pešiakov“, aj na posádky tankov a iných obrnených vozidiel. Ponúkané helmy poskytujú antibalistickú ochranu prevažne na úrovni IIIA. Snahou spoločnosti je presadiť svoje výrobky aj v Ozbrojených silách SR a ďalších štátoch regiónu.

Absolútnym víťazom tohtoročného IDEBu a držiteľom ceny GRAND PRIX sa stala slovenská spoločnosť EVPÚ, a. s., Nová Dubnica s najnovším modelom svojej vlajkovej lode – diaľkovo ovládanou vežou Turra 30. Nový variant s označením Turra 30 V10 do finálnej podoby premietol obranu proti dronom. Skúsenosti z bojísk ukázali, že bezpilotné prostriedky sa stali kľúčovou zbraňou a priamou hrozbou obrnených vozidiel. Základná myšlienka, bojová veža osadená poloautomatickým kanónom a odpaľovacími zariadeniami pre protitankové strely typu Spike, ostáva nezmenená. Ako palebnú obranu aj proti dronom využíva zbraňový komplet Gladius Twin s dvojicou guľometov kalibru 7,62 mm s detekciou proti dronom a kapsuly VIPER 300. Práve odpaľovací systém VIPER predstavuje

Cenu GRAND PRIX získal najnovší model veže Turra 30 V10 od EVPÚ

jednu z najväčších zmien oproti starším modelom. Základom je zariadenie na odpaľovanie menších dronov. Tie môžu slúžiť na prieskum a aj ako interceptory (zostreľovacie moduly) proti dronom protivníka. Umožňuje vypustiť ich v prípade detegovania nepriateľského dronu v blízkosti vozidla, keď už je náročné jeho zneškodnenie štandardnými zbraňami. Ochranu veže a vozidla proti dronom zabezpečuje dodatočne aj autonómne pracujúci systém aktívnej ochrany HARPIA. Pomocou niekoľkých výmetníc dokáže nepriateľský dron zostreliť v rozsahu 360 stupňov. Nové Turry môžu byť, podobne ako predošlé modely, integrované nielen do kolesových, ale aj do pásových vozidiel.

Dvanásť veľtrh IDEB Defence & Security sa stal najväčším a najambicióznym ročníkom v histórii a zároveň potvrdil rastúce postavenie Slovenska na mape európskeho obranného a bezpečnostného priemyslu. Nielen rekordnou návštevnosťou (33 248), ale aj rozsahom výstavnej plochy (17 626 m²), počtom vystavovateľov (150) či zastúpených krajín (17), ako aj pozitívnymi ohlasmi vystavovateľov, návštevníkov a médií.

Jaroslav Cabuk

Foto: autor, pplk. v zál. Peter Sobek, Tomislav Vidaković, CSG

Ceny IDEB Defence & Security

GRAND PRIX IDEB 2026

**diaľkovo ovládaná veža
TURRA 30 V10**
EVPÚ, a. s., Nová Dubnica

PRIX IDEB 2026

UDS4 VTV 4x4
CSM Industries s. r. o., Tisovec

**CFL-120 KARPAT
(120 mm Medium Tank)**
MSM Land Systems, s. r. o.

**antibalistické prilby
ŠESTAN-BUSCH**
Šestan-Busch d. o. o Prelog, Chorvátsko

Slávnosť na Bradle

Po tom, ako prezident a hlavný veliteľ Ozbroyených síl SR Peter Pellegrini 30. apríla tohto roku vymenoval do funkcie náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Miroslava Lorinca, 6. mája počas slávnostného ceremoniálu v areáli Ministerstva obrany SR generál Daniel Zmeko po ôsmich rokoch odovzdal velenie svojmu nástupcovi. Slávnostný akt pokračoval v nočných hodinách symbolickým ceremoniálom pri Mohyle Milana Rastislava Štefánika na Bradle. Generálporučík Lorinc nastúpil do funkcie s dlhoročnými skúsenosťami najmä z oblasti protivzdušnej obrany štátu. Čakajú ho náročné úlohy pri modernizácii OS SR, stabilizácii personálu a posilňovaní obranyschopnosti Slovenskej republiky.

Štandarda pre veliteľstvo

Generál Daniel Zmeko ešte ako náčelník Generálneho štábu OS SR rozhodol 6. mája o udelení vojenskej štandardy Veliteľstvu Pozemných síl OS SR. Symbol vysokej úrovne pripravenosti, profesionality a odhodlania brániť Slovenskú republiku veliteľstvo získalo ako prejav uznania za nezastupiteľné postavenie pozemných síl v systéme obrany štátu. Štandarda symbolizuje česť, odvahu a vernosť všetkých príslušníkov Pozemných síl OS SR, trvalý odkaz ich obetavosti a zodpovednosti. Získali ju aj ďalšie veliteľstvá síl.

European Air Chiefs Conference

Začiatkom mája sa belgické mesto Gent stalo dejiskom konferencie veliteľov vzdušných síl európskych krajín European Air Chiefs' Conference (EURAC) 2026. Počas troch dní sa delegácie z celej Európy venovali témam medzinárodnej spolupráce, úlohám vzdušných síl v aktuálnom bezpečnostnom prostredí v Európe a vo svete, hľadaniu spoločných odpovedí na nové hrozby vo vzdušnej doméne, a posilňovaniu partnerstiev medzi spojeneckými krajinami. Vzdušné sily Ozbroyených síl SR na konferencii reprezentoval ich veliteľ brigádny generál Adolf Daubner. Absolvoval tiež pracovné rokovania so zahraničnými partnermi a zúčastnil sa diskusie o aktuálnych bezpečnostných výzvach a budúcnosti vzdušných síl v Európe. Konferencia poskytla priestor aj na diskusie o nadchádzajúcich spoločných výcvikových aktivitách a upevnenie profesionálnych vzťahov medzi predstaviteľmi európskych vzdušných síl.

Výsadbári chránia Kosovo

Príslušníci 52. výsadbkového práporu Jamník nasadení v operácii KFOR v Kosove vybojovali skvelé druhé miesto v medzinárodnom štafetovom behu Pod bielo-červenou vlajkou, ktorý organizoval poľský kontingent v kempe Novo Selo pri príležitosti Dňa ústavy Poľska. V konkurencii 24 tímov z 15 krajín zabehli slovenskí výsadbári sedem dvojkilometrových úsekov v plnej poľnej s časom 57:57 h.

Krátko potom sa na pôde 52. výsadbkového práporu Jamník uskutočnil slávnostný nástup pri príležitosti odchodu profesionálnych vojakov do ďalšej, v poradí už tretej rotácie NATO KFOR v Kosove. Viac než štyridsať profesionálnych vojakov, z toho 27 príslušníkov Síl pre špeciálne operácie, bude v najbližších mesiacoch zabezpečovať ochranu základní a podporu operácie.

Nová tradícia v akadémii

Do prostredia Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika sa v tomto roku po prvý raz preniesla tradícia stavania májov. Kadetky a kadeti združení v Ľudovom akademickom súbore s cieľom priblížiť akademickému prostrediu bohatstvo ľudových tradícií pripravili a postavili jedenástmetrový máj. Vyzdobili priestory školy a priniesli nielen estetický zážitok, ale aj symboliku radosti, spolupatričnosti a úcty k tradíciám.

Aliančná príprava na strategické hrozby

Preverenie procesov strategického rozhodovania, velenia a koordinácie reakcií na kľúčové bezpečnostné hrozby boli hlavnými cieľmi májového cvičenia Steadfast Deterrence 26, na ktorom participovali všetky krajiny NATO a aliančné veliteľstvá.

plukovník gšt. Ján Repka

Na tomto mimoriadne dôležitom celoaliančnom cvičení spolupracovalo v jeho centre aj osem príslušníkov Generálneho štábu OS SR pod vedením plukovníka gšt. Jána Repku zo Štábu pre operácie, ktorého sme požiadali o rozhovor:

Kto a ako dlho cvičenie pripravoval?

Vykonávaciu fázu cvičenia, ktorá prebiehala od 5. do 13. mája 2026, plánovali niekoľko mesiacov

v JWC (Joint Warfare Centre) Stavanger v Nórsku za podpory všetkých aliančných veliteľských štruktúr a národných zastúpení členských štátov.

Má Steadfast Deterrence tradíciu?

NATO cvičenia s názvom Steadfast patria do širšej série aliančných aktivít zameraných na odstrašenie a obranu, ale konkrétne Steadfast Deterrence sa prvýkrát v takomto rozšírenom formáte na strategickú úroveň konalo len v roku 2025. Rovnako s našou účasťou. Je to odpoveď na zhoršujúcu sa bezpečnostnú situáciu. Tento rok navyše prvýkrát prebiehalo v tzv. all-in approach móde, čo znamená, že cvičiacimi boli aj všetky operačné veliteľstvá pod velením spojeneckého veliteľa NATO.

Kde všade sa konalo?

Riaditeľstvo bolo v Stavangeri za účasti tisícky prítomných cvičiacich. Cvičiacie jednotky veliteľstiev boli dislokované vo svojich mierových destináciách od Bruselu cez Brunnsund či Neapol až po Norfolk. Išlo teda o Najvyššie veliteľstvo spojeneckých síl v Európe, veliteľstvá Allied Command Operations, Joint Force Commands a ďalšie veliteľstvá či agentúry. Celkovo sa na Steadfast Deterrence 26 takpovediac priamo v nasadení zúčastnilo približne 8 000 vojakov a civilných zamestnancov.

Aké boli ťažiskové témy cvičenia?

Napríklad implementácia plánov odstrašenia a obrany NATO, zabezpečenie mobility síl, ochrana kritickej infraštruktúry, reakcia na hybridné a kybernetické hrozby, ako aj koordinácia civilno-vojenskej spolupráce počas krízovej situácie.

Ako na tom konkrétne participovali Slováci?

Vytvorením Prvku odozvy (RC SVK), ktorý bol súčasťou riaditeľstva cvičenia, ako aj prostredníctvom Reachback (vzdialená resp. externá podpora) podpory zabezpečovanej z GŠ OS SR a Ministerstva obrany SR. Medzi cvičiacimi boli aj príslušníci Úradu národného vojenského predstaviteľa pri SHAPE pod velením generálmajora Martina Stoklasu.

Vaše ťažiskové poznatky?

Cvičenie potvrdilo význam včasnej implementácie Response Measures (RM), ochrany logistických trás a zabezpečenia

podpory Deploymentu a Sustainmentu síl NATO v prostredí hybridných a viacdomeňových hrozieb. Významným faktorom bola aj efektívna koordinácia medzi aliančnými veliteľstvami, národnými prvkami a Reach Back podporou, ktorá umožnila priebežné zdieľanie informácií a podporu rozhodovacích procesov. Skúsenosti získané počas cvičenia zároveň potvrdili význam ďalšieho rozvoja a budúceho využitia VeVA Mission Network (Vigilance and enhanced Vigilance Activities - ostrážitosť a zvýšená ostrážitosť) pre podporu velenia, koordinácie a spoločného situačného povedomia v rámci NATO operácií a cvičení.

Dajú sa niektoré preniesť aj do autonómnej praxe OS SR?

Ak Steadfast Deterrence 26 opätovne potvrdilo pripravenosť Aliancie reagovať na súčasné bezpečnostné výzvy, tak zároveň ukázalo schopnosť Ozbrojených síl SR aktívne prispievať k plánovaniu, koordinácii a podpore kolektívnej obrany NATO. Samotný prvok odozvy pritom nereprezentoval len OS SR, ale replikoval aj postoje a rozhodnutia vládnych orgánov SR. Celkovo možno povedať, že naša účasť bola zároveň jedinečnou príležitosťou pre všetkých zúčastnených participovať na cvičení, ktoré prepájalo strategický stupeň velenia s politickými usmerneniami Severoatlantickej rady a jednotlivými členskými štátmi.

Pavol Vitko • Foto: OS SR

Nohy až po zem

„Pomóóóc, strašne ma pália nohy, to bolí!!!
Bože môj, pomóóóc!!! Zomrieme, zomriemééééé,“
so zúfalstvom v hlase kričali 5. mája
na blížiacich sa záchranárov figurantky
v rámci 15. ročníka súťaže
záchranných hliadok
Poučme sa z minulosti – Lešť 2026.

Vyslobodzovanie tunelmi
zo zavalenej budovy

št. nrtm. Ján Munka

Čo sa vlastne stalo? „Predstavte si roztržitého šoféra, ktorý sa počas jazdy zapozera na chodkyňu s ‚nohami až po zem‘. Kvôli strate koncentrácie vojde na krajinu, ktorá sa pod jeho nákladiakom uvoľní. Následne vletí na parkovisko pod cestou,“ vysvetlil nám autor úlohy záchranár Miroslav Révay a dodal: „A to nie je všetko. Auto nielenže zraní viacerých ľudí, ale ešte aj vrazí do stánku so smažiacimi sa lango-

mi. Popri vážnych zlomeninách viacero ľudí utrpí navyše popáleniny tretieho stupňa. Spolu sú zranení dvanásť.“

Našťastie, toto je „iba“ výcvik, študenti zdravotníckych odborov ružomerskej Katolíckej univerzity v pozícii figurantov však nariekajú a robia chaos ako naozaj. Záchranári musia zasahovať s o to väčšou rozvahou a profesionalitou. Pravdaže, celý zásah od triedenia ranených až po prvú pomoc sledujú a hodnotia pozorní porotcovia.

Hromadné postihnutia osôb

Na Slovensku tento výnimočný typ súťaže, ktorý sa zameriava na organizáciu zásahu a prvej pomoci pri nehodách s hromadným postihnutím osôb, organizujú spolu a občianskym združením Salus Vitalis tradične jednotlivé súčasti rezortu obrany a ozbrojených síl. Participujú na tom tiež záchranári, hasiči a ostatné dva roky aj Policajný zbor SR.

„Dá sa povedať, že ide vlastne o zástupcov všetkých zložiek integrovaného záchranného systému, čomu sa veľmi tešíme,“ povedala nám predsedníčka OZ Salus Vitalis a zakladateľka aj riaditeľka súťaže Dagmar Tomčányová, ktorá v súčasnosti profesionálne pôsobí tiež v Ústrednej vojenskej nemocnici v Ružomberku.

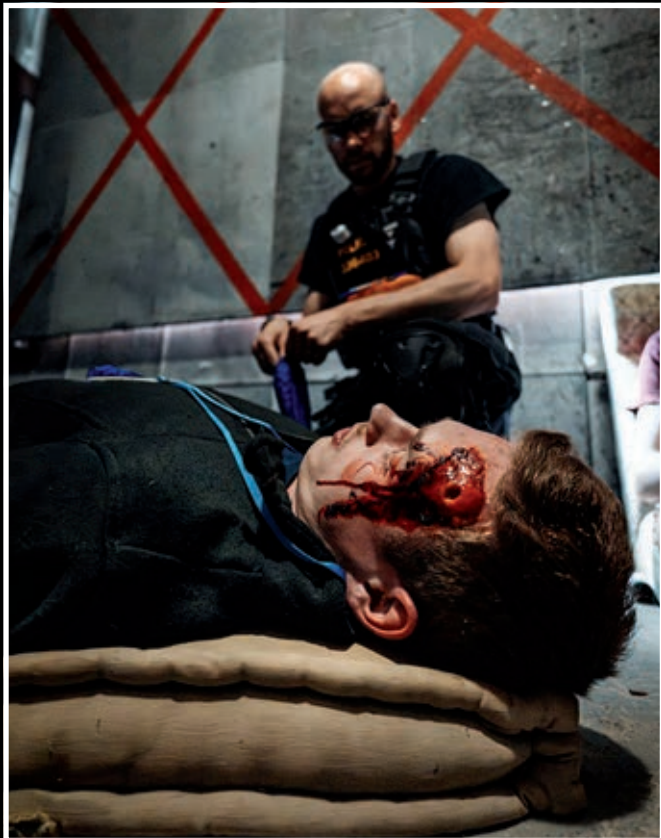
Tri stovky zúčastnených záchranárov, porotcov či figurantov zo Slovenska aj z Čiech prekonal celkový počet oproti vlaňajšku o necelú desiatku. Nejde však o rekordy, tento po-

čet je limitný, nad neho už organizátori ísť nechcú. Tentoraz súťažili spolu štyri desiatky trojčlenných záchranných posádok, ktoré tvorili tímy profesionálnych záchranárov s lekármi aj bez lekárov, členovia Slovenského Červeného kríža či študenti odboru urgentná zdravotná starostlivosť. Pridali sa aj hasiči či členovia civilnej služby. Vojenských zdravotníkov súťažilo deväť v troch tímoch.

„Aktuálny ročník je symbolickou spomienkou na pád nášho vojenského lietadla v Hejciach v roku 2006. Vo všeobecnosti všetky námety jednotlivých úloh vychádzajú z udalostí, ktoré sa reálne stali, prípadne by sa stať mohli,“ uviedol riadiaci poddôstojník cvičenia, štábný nadrotmajster Ján Munka. Tento veliaci poddôstojník 5. pluku špeciálneho určenia Žilina je odbornosťou sám vojenský zdravotník a na organizácii súťaže sa podieľa už desaťrocie. Patrí k jej DNA a aj preto zožal veľký potlesk počas udelenia vyznamenania, ku ktorému mu v rámci slávnostného otvorenia podujatia zablahoželala aj prvá štátna tajomníčka ministerstva vnútra Lucia Kurilovská. Tá do súťaže ako novum venovala putovný pohár. Vyznamenaní boli aj ďalší organizátori.

Slávnostný nástup súťažiacich

Tím záchranárov z Ústrednej vojenskej nemocnice

„Simulácie situácií aké môžu nastať, respektíve, ktoré vychádzajú z reálnych udalostí, majú mimoriadny význam. A ak ide o nehody s hromadným postihnutím osôb, o to viac. Tu je každý krok a každé rozhodnutie extrémne dôležité. Preto ak sa záchranárom ešte lepšie dostanú do krvi všetky postupy prostredníctvom takýchto nácvikov, je to pre nich skvelý základ keď raz budú zasahovať naostro,“ ocenila organizátorov aj súťažiacich L. Kurilovská.

„Najskôr som chcel byť vojakom a až potom lekárom, takže keď sa tieto dve povolania spojili, je to super. Teším sa, že som dostal dôveru po takej legende, akou bol plukovník Oliver Toderiška, ktorý už odišiel do zálohy,“ povedal nám vojenský lekár z 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny v hodnosti major. Premiérovo bol totiž po O. Toderiškovi hlavným odborným garantom súťaže.

Nie sme zlí a Kyvadlo

Keď vypukne požiar v nemocnici, je to vždy veľmi zlé. No keď začne horieť psychiatrické oddelenie, tak je to vzhľadom na duševný stav pacientov a ich nepredvídateľné reakcie ešte horšie. „Táto záchranárska úloha sa volá Nie sme zlí a jej názov tak trochu naznačuje, že tu hospitalizovaní ľudia naozaj nie sú zlí,

len potrebujú liečbu, pričom v tomto prípade ich ohrozuje aj rýchlo sa šíriaci oheň,“ vysvetlil nám št. nrtm. Ján Munka.

A prečo sa ďalšia úloha volala Kyvadlo?

„Zosunula sa budova. V jej útrobach sú ľudia. Niektorí sú zranení ľahko, iní vážne. Ďalší sú v šoku. Viacerí čakajú na pomoc zakliesnení v sutinách. Tímy záchranárov preto behajú dnu a vynášajú zranených von pred budovu ako kyvadlo,“ vysvetlil nám autor úlohy Peter Martinec, zdravotnícky záchranár zo Žiliny, ktorý pôsobí aj v Simulačnom edukačnom centre Slovenského Červeného kríža. Úloha bola náročná psychicky aj fyzicky, pretože „zosunutá“ budova disponuje tiež viacerými cvičnými „zásypovými“ tunelmi. Vysoké sú iba desiatky centimetrov a záchranári len za svetla čeloviek museli pacienta nájsť, ošetriť a vyniesť cez rôzne prekážky v umelých katakombách do vonkajšieho hniezda medzi zranených.

Medzi tými, ktorí sa orientovali v podzemí skoro ako doma, bolo aj na prvý pohľad vekovo rôznorodé družstvo Ústrednej vojenskej nemocnice. Ak totiž skúsený záchranár nadrotmajster Anton Osvald slúži už sedemnášť rokov, vojačka Natália Mičánová nie je v uniforme ani rok.

Mimoriadne dôležité je triedenie zranených podľa vážnosti ich postihnutia

„Pred maturitou na evanjelickom gymnáziu v Liptovskom Mikuláši som rozmýšľala čo so životom. Ukazuje sa, že teraz, keď som v armáde, nemôžem byť spokojnejšia,“ zasmiala sa vojačka, pričom tretím v družstve bol slobodník Štefan Okál.

Dodajme, že nechýbalo ani niekoľko desiatok figurantov zo zdravotníckych odborov Katolíckej univerzity v Ružomberku. „Záchranárstvo bolo pre mňa plán B, jednotkou mala byť medicína. No v maturitnom ročníku som sa nakoniec rozhodla dobre. V Ružomberku je vojenská nemocnica, niekoľkých fajn vyučujúcich máme aj z nej. Záchranárske zásahy na Salus Vitalis sú výborné, všeličo sa naučíme, vojaci nám vytvorili dobré zázemie, takže uvidím, či nebudem mať k armáde ešte bližšie, ako doteraz,“ avizovala prváčka Nina Puškárová, jedna zo štrnástich figurantiek pri plnení úlohy Nohy až po zem. Iné asistovali pri úlohách Podrž mi pivo, Kto z koho, Ako potkany, Olinka či Armagedon.

Meškanie a skúsenosti

„Ďalšia z úloh, ktoré súťažiaci museli zvládnuť v rámci nočnej etapy (19.30 – 02.00 hod.), alebo následne dennej (6.45 – 17.00), mala názov Meškanie. „Úloha je nepochybne odozvou na viaceré nedávne kolízie na slovenských železničiach.

V našom prípade vlak narazil do cisterny priamo na stanici a vo vagóne máme osemnásť zranených,“ konštatoval v pozícii rozhodcu rotný Otakar Hrabák, vojenský zdravotník. „Vo vlaku sú traja červení, viacerí sú žltí,“ dodala šéfka úlohy simulujúcej nešťastie na železnici Martina Dulovičová, záchranárka z Košíc. Vysvetlila, že „červení“ sú pacienti v ohrození života a „žltí“ sú zranení stredne ťažko. Ťažiskovou úlohou hliadok je, aby zranených správne vytriedili, presunuli ich do hniezda zranených, podľa naliehavosti im poskytli prvú pomoc a pripravili ich na odsun.

„Ani zďaleka nejde o súťaž. Ako dôležitejšie vnímam zbieranie skúseností. Tie na Salus Vitalis sa takýmto názorným spôsobom nedajú získať na azda žiadnom podobnom cvičení,“ konštatovala štábná nadrotmajsterka Silvia Simová, hlavná sestra Ústrednej vojenskej nemocnice – FN Ružomberok. Sama bola na Salus Vitalis rozhodkyňou, no popritom zorganizovala na Lešť výjazd 18 civilných zdravotných sestier a desiatich nováčikov – vojenských zdravotníkov ÚVN. „Nedá sa predpokladať, či niekto z nich bude mať príležitosť zasahovať počas hromadného nešťastia s väčším počtom zranených. Ak by sa to však v realite stalo, minimálne bude vedieť základné postupy...“ Aj preto sa v prvý deň Salus Vitalis všetci zúčast-

Súťaž záchranárskych hliadok Salus Vitalis mala päť kategórií. Spomedzi profesionálnych záchranárov zvíťazil tím zložený z českých a slovenských zdravotníkov. V rámci ozbrojených síl boli najlepší vojenský zdravotníci zo Vzdušných síl OS SR, ktorí sa umiestnili v kategórii Zložky integrovaného záchranného systému na druhom mieste (na fotografii vľavo). V tejto kategórii na 7. mieste z dvanástich skončila súťažná posádka zo Špeciálnych síl OS SR a 5. pluku špeciálneho určenia Žilina.

nili v Pliešovciach na sprievodnej konferencii, ktorej hlavnou témou boli udalosti s hromadným postihnutím osôb. No a za nasledujúce súťažné dva dni aplikácia narátala jednej zo súťažiacich 50 236 krokov...

Vrátená dôvera

„Nie vždy sa vníma nevyhnutnosť psychosociálnej podpory nielen účastníkom nešťastí, ale aj samotným zasahujúcim. Najmä keď ich nasadenie trvá dlhšie. Aj od toho sme tu tiež my,“ usmial sa bývalý vojenský psychológ Miroslav Čápek, major v zálohe, ktorý pôsobí v tíme krízovej intervencie Modrý anjel – a ktorý bol tiež súčasťou Salus Vitalis.

„Popri obrovskom počte na Lešti cvičiacich vojakov nie je celkom jednoduché nájsť voľný priestor pre ďalších, ale pre záchranárov ho nájdeme vždy. Ich pomoc sa môže týkať každého z nás, pričom ani nechcem hovoriť o vlastnej skúsenosti po páde z motorky. Skrátka, Salus Vitalis, klobúk dolu, ste vítaní,“ avizoval riaditeľ CV Lešť Antom Maštalský.

A prečo už tri roky prichádzajú aj policajti? „V rámci súčinnosti integrovaného záchranného systému je dôležité, aby aj oni ovládali problematiku manažmentu riešenia udalostí s hromadným postihnutím osôb. Navyše pre vojenských či civilných zdravotníkov sú dôležité aj preto, lebo pri takýchto nešťastiach sú to práve policajti, ktorí preberajú zodpovednosť za bezpečnosť samotných záchrannárskych hliadok,“ vysvetlila Dagmar Tomčányová a dodala: „Aj tento rok patrí veľké ďakujem rezortu obrany a ozbrojeným silám za dôveru a podporu. Záchranári ju vracajú nám všetkým.“

Pavol Vitko

Foto: autor a Miroslav Dujsík

Čím si vás získalo záchranárstvo?

Desiatnik Samuel Bauer

Čestná stráž prezidenta SR:

Záchranárstvo si ma získalo z jednoduchého dôvodu: môžem profesionálnejšie pomáhať ľuďom v ťažkých situáciách. Chodievam ako zdravotník zabezpečovať streľby alebo rôzne ďalšie vojenské zamestnania, no verím, že by som bol schopný pomôcť aj mimo služby.

Zuzana Krajčírová

Odbor logistickej podpory Centra výcviku Lešť, príslušníčka Národných obranných síl:

Nie som síce zdravotníčka záchranárka, ale mám aj zdravotnícke vzdelanie, takže sa snažím v tejto oblasti rozvíjať.

V podstate je to odmalička môj koníček. Ovládať prvú pomoc a byť pripravený v prípade núdze je podľa mňa povinnosťou každého dospelého uvedomelého človeka. Na Salus Vitalis nesúťažím, ale pomáham s organizáciou pri jednotlivých etapách a som rada, že som pri tom.

Čatárka

5. pluk špeciálneho určenia Žilina:

Vždy som chcela pomáhať ľuďom a prvú maturitu som absolvovala ako zdravotníčka asistentka. Mám už za sebou aj bakalárske štúdium ošetrovateľstva, takže áno, zdravotníctvo spolu s vojenskou uniformou je môj profesionálny život, aký som si vysnívala.

Slobodník Jaroslav Lošonský

Veliteľstvo posádky Bratislava:

Som takpovediac zdravotná sestra, mám vyštudované ošetrovateľstvo a v spojení s armádou mi to dáva ešte širší zmysel. Na pozícii mladší zdravotník a v rámci rôznych školení i výcvikov ako je aj Salus Vitalis sa naučím aj iné veci, ako tie, s ktorými sa stretávam v nemocnici.

Odchádzajúci veliteľ Pozemných síl OS SR generálmajor Ivan Balog:

Závazok aj privilegium

Ešte ako veliteľ Pozemných síl OS SR sa generálmajor Ivan Balog rozhodol pred svojim odchodom do civilu len pre skrátenú rozlúčkovú cestu po útvaroch, pretože do 21. mája sa zúčastňoval v úlohe veliteľa divízie plánovacieho procesu ako súčasti vykonávania certifikácie divízneho veliteľstva. Tesne po nej nám poskytol „odchodový“ rozhovor.

V roku 2026 ako veliteľ Pozemných síl OS SR

V čom je základný zmysel certifikácie?

Overiť v praxi pripravenosť jednotky alebo veliteľstva, v našom prípade veliteľstva divízie. Zároveň vykonávať plánovanie a riadenie operácie v súlade so štandardizačnými dokumentami a tým zabezpečiť preukázanie spôsobilostí plniť úlohy v aliančnom prostredí.

Aký bol proces prípravy a samotnej realizácie?

Veliteľstvo pozemných síl prevzalo úlohu zodpovednosti za výstavbu a prípravu veliteľstva divízie od 1. januára 2026 s cieľom zabezpečiť úspešné splnenie certifikácie a dosiahnuť pripravenosť do 31. decembra 2026. Proces pripravenosti je hodnotený stanoveným tímom prostredníctvom štandardného postupu metódou CREVAL pre pozemné jednotky. V máji bola ukončená iba prvá z troch častí preverovania. A to spôsobilosť veliteľstva divízie naplánovať operáciu. Preverenie úrovne spracovanej dokumentácie ako ďalšej časti previerky bude vykonané v septembri a posledná časť zameraná na riadenie operácií je stanovená na október. Výsledky jednotlivých fáz sa prelínajú a celkové hodnotenie bude stanovené až po ukončení poslednej časti.

V čom je tento proces výnimočný?

Výnimočnosť veliteľstva divízie spočíva v rozsahu príspevku, ktorý zahŕňa celé veliteľstvo pozemných síl doplnené o ďalších príslušníkov z útvarov pozemných síl, ako aj príslušníkov z ostatných zložiek ozbrojených síl a príslušníkov

ministerstva obrany, konkrétne vojenskej polície. Ozbrojené sily doposiaľ nepripravovali veliteľstvo tak rozsiahle čo do počtu príslušníkov a ani s tak komplexnými spôsobilosťami.

Čo je predpokladom úspechu?

Odborne pripravený personál, ktorý bude dostatočne zladený k plneniu úloh celku v súlade s operačnými postupmi. Najväčšou výzvou je čas vyčlenený na prípravu a logistické zabezpečenie. Konkrétne komunikačné a informačné technológie v rozsahu zabezpečenia všetkých funkcionalít veliteľstva divízie.

Patrí príprava veliteľstva divízie k vašim najväčším výzvam počas vojenskej služby?

Áno, patrí medzi najväčšie výzvy. V pozemných silách máme skúsenosti s certifikáciou veliteľstva ťažkej mechanizovanej brigády ako cieľa síl. No prijatý záväzok v podobe veliteľstva divízie s úlohou veliť väčšine ozbrojených síl predchádzajúce záväzky značne prevyšuje. Tak ako som spomenul, na dosiahnutie požadovanej úrovne pripravenosti okrem personálu je potrebný aj čas. Úspešne splniť široké spektrum stanovených úloh od vytvorenia dokumentácie, zladenia súčastí až po reálne riadenie jednotiek, a to všetko iba za 10 mesiacov, je extrémne náročné. Pred samotnými fázami certifikácie či pred plánovaním alebo riadením je možnosť vykonať

iba jeden nácvik s personálom, ktorý sa stretne vo väčšine prvýkrát. Dovolím si povedať, že tú menej náročnú časť certifikácie zameranú na spôsobilosť napláňovať operáciu sme zvládli a ďakujem každému jednotlivcovi za úsilie počas štábného nácviku v mesiaci máj. Riadenie operácie v októbri preukáže stupeň zladenia veliteľstva divízie a aj správnosť rozsahu identifikovanej logistickej podpory nevyhnutnej pre zabezpečenie nepretržitého chodu v režime 24/7.

Keďže máj bol vašim posledným mesiacom v ozbrojených silách, nemali ste pokušenie radšej od tejto veľkej veliteľskej zodpovednosti „odskočiť“ a „doklepať“ finále vojenskej kariéry vo voľnejšom „výkluse“?

Nie, pretože zodpovednosť veliteľa je záväzok voči podriadeným a najlepšia cesta je ísť osobným príkladom. Som presvedčený, že žiadny veliteľ si nedovolí plniť úlohy vo „výkluse“.

Aká teda bola vaša vojenská služba? Prečo ste sa pre ňu rozhodli a kedy ste sa definitívne utvrdili v tom, že ste sa rozhodli dobre?

Svoje rozhodnutie z roku 1989, kedy som sa po ukončení strednej civilnej školy rozhodol vstúpiť do vtedy ešte Česko-slovenskej ľudovej armády neľutujem. Ozbrojené sily poskytujú možnosti vzdelania, kariérneho rastu a sú celoživotným povolaním. Navyše asi nie je podobná organizácia, kde je každý príslušník až tak závislý na rozhodnutiach iných a tímový záujem prevláda nad osobnými potrebami. Priateľstvá tvorené počas náročných situácií pri výcviku alebo v reálnych operáciách sú trvalé a pevné.

V roku 2012 sme sa stretli v Afganistane, kde ste boli v hodnosti podplukovník veliteľom Operational Mentoring and Liason Team a ja som vám ako novinár položartom, ale zároveň aj polovážne predpovedal, že raz budete generál. Verili ste tomu?

Počas svojej vojenskej kariéry som nikdy nemal vopred naplánované postupy v rebríčku hodností alebo funkcií. Vždy som sa snažil vykonávať úlohy čo najlepšie a ostatné bolo na rozhodnutiach mojich nadriadených.

Čo bolo v rámci vašej služby najťažšie?

Vojenská kariéra prináša aj ťažké situácie či pri plnení úloh doma, v zahraničí, ako aj pri zladení pracovných povinností s osobným životom. No tie najťažšie chvíle ostanú pre mňa spojené so stratou kolegov.

Čo vás mrzí a na čo ste najviac hrdý?

Ako veliteľa ma mrzí, že nemôžem vytvoriť dostatočné logistické podmienky pre plnenie výcvikových úloh, ako aj lepšie životné podmienky príslušníkom pozemných síl v kasárenských priestoroch. Pred mesiacom som žartom povedal, že

Ako veliteľ slovensko-austrálsko-amerického tréningového tímu OMLT v afgánskom Tarin Kowte (vpravo) v roku 2012

„Zodpovednosť veliteľa je záväzok voči podriadeným a najlepšia cesta je ísť osobným príkladom.“

svoje prvé streľby v útvere som vykonal so samopalom vz. 58 a pištoľou vz.82 a s rovnakými ručnými zbraňami ukončujem svoju kariéru. Viem, že sa to aktuálne mení, ale už aby to bolo. Hrdý som na každého príslušníka pozemných síl. Za ich obetavosť, profesionalitu a odhodlanie plniť náročné úlohy vyplývajúce zo služby v pozemných silách počas výcviku, nasadení v zahraničí alebo pri pomoci obyvateľstvu zvládať krízové situácie.

V akej kondícii odovzdávate pozemné sily svojmu nástupcovi?

Pozemné sily odovzdávam svojmu zástupcovi, ktorý ich stav podrobne pozná. Vysoké tempo plnenia úloh niekedy aj mimo prioritného poslanca a dlhodobý logistický deficit vyžadujú extrémne vysokú mieru koordinácie nadriadených stupňov, čo v konečnom dôsledku zabraňuje uplatňovaniu velenia prostredníctvom cieľov. Nedostatok výcvikových priestorov a ich nedostatočné logistické zabezpečenie sú zásadným obmedzením pre výcvik manévrových jednotiek od stupňa rota. Verím, že spolu s realizáciou dlhodobých projektov obstarania rozhodujúcej techniky bude zabezpečený aj jej životný cyklus. Spolu s individuálnou modernou výzbrojou a výstrojom to zabezpečí predpoklady pre plnohodnotný výcvik k naplneniu poslanca jednotiek pozemných síl plniť úlohy v prvej línii.

Komu ste najviac vďačný?

Mal som šťastie na veliteľov, ktorí svoju kariéru začínali na najnižších veliteľských stupňoch a postupom na vyššie pozície aj mne odovzdávali neoceniteľné praktické skúsenosti. Rovnako sa musím poďakovať kolegom za spoločné plnenie úloh a ich profesionalizmus.

Aké je vaše poslanstvo pre mladých vojakov?

Byť príslušníkom ozbrojených síl je nielen záväzok, ale aj privilegium. Zachovávajúte rešpekt a úctu voči kolegom a buďte oporou svojim veliteľom. Prajem veľa úspechov v náročnom, ale krásnom celoživotnom vojenskom povolaní.

Pavol Vitko

Foto: pplk. v zál. Peter Sobek a autor

TÉMA

CONGRESS 2026
BRATISLAVA

Jedinečný prínos pre bezpečnosť štátu

„Európa nie je najsilnejšia, keď hovorí jedným hlasom, ale keď rozumie hlasom ostatných. Toto porozumenie sa nedeje náhodou, ale aj vďaka ľuďom, ako ste vy.“ Týmto slovom privítal štátny tajomník Ministerstva obrany SR Martin Vojtašovič 11. mája v Bratislave európskych vojenských novinárov na 48. kongrese Európskej asociácie vojenskej tlače (EMPA). Novinári v asociácii spolupracujú od roku 1977 a ako pred vyše dvomi desiatkami novinárov od Holandska cez Nemecko, Taliansko, Švajčiarsko, Chorvátsko či Maďarsko až po Estónsko, Fínsko a Nórsko uviedol M. Vojtašovič, bez spoľahlivých informácií niet istoty a bez tých, ktorí ich prinášajú, niet dôvery.

Podujatie slávnostne otvoril štátny tajomník Martin Vojtášovič

EMPA (European Military Press Association), vznikla pred polstoročím v Ríme a jej prvým prezidentom bol taliansky generál Dioniso Sepieli. Združovala a združuje šéfredaktorov časopisov a riaditeľov vydavateľstiev, ktorých zriaďovateľom boli a sú predovšetkým ministerstvá obrany alebo generálne štáby. Špecifikom bolo aj to, že ako jedna z veľmi mála vojenských organizácií prepájala EMPA už pred desaťročiami krajiny NATO s armádami európskych neutrálnych štátov. V prvom rade so Švajčiarskom a Rakúskom. Na čele organizácie sa pritom dlhé roky striedali vojenski novinári v podplukovníckych až generálskych uniformách. Až v roku 2003 prevzali „žezlo“ Tor Eigil Stordahl a Erling Eikli. Dlhoročný civilný šéfredaktor a jeho zástupca v nórskej vojenskej časopise Forsvarets Forum boli od roku 2003 dve trojročné volebné obdobia v pozíciách prezident a generálny sekretár EMPA. Dodajme, že ich časopis, v krajine čo do oby-

vateľov veľkej približne ako Slovensko, mal ešte pred desaťročím 100 000 výtlačkov. Prichádzal okrem vojenských základní aj do všetkých úradov, škôl a príslušníkom záložných síl. Dnes je síce jeho náklad polovičný, ale i tak je Forsvarets Forum mimoriadne rešpektovaným médiom a v minulom desaťročí bol vyhlásený za najlepší časopis v krajine.

Ešte na ilustráciu: Garda Jeho Veličenstva kráľa, ako znie plný názov nórskej „čestnej stráže“, je s rokom vzniku 1856 najstaršou jednotkou nórskej armády. Ako je teda možné, že hoci v nej slúži len cca 1200 vojakov a 150 dôstojníkov, má ich časopis Gardisten až 5000 výtlačkov a ďalšie tisíce elektronických odberateľov? Tak ako iné súčasti nórskej armády, aj táto vojenská jednotka sa snaží čo najdlhšie udržiavať živé vzťahy s vojakmi, ktorí v nej slúžili, pričom je to aj o tradíciách a hrdosti.

Práve od Forsvarets Forum, ale napríklad aj od slovinského mesačníka Slovenska Vojska, sme sa v rámci kongresov

Jednu z prednášok o komunikácii ozbrojených síl viedol hovorca OS SR plukovník Štefan Zemanovič

Prezident EMPA plukovník gšt. rakúskej armády Matthias Wasinger

EMPA inšpirovali aj v Obrane. V čom? Slovinci totiž distribuujú dve tretiny svojho deväťtisícového nákladu do škôl či organizáciám, ktoré spolupracujú s rezortom obrany. Takže aj naša slovenská Obrana sa v rámci posilňovania branného povedomia v počte 4000 výtlačkov od mája 2017 distribuuje na stredné a vysoké školy. Ďalších 5000 kusov ide do vojenských útvarov, do misií, pre Kluby vojenských dôchodcov či organizáciám, ktoré spolupracujú s rezortom obrany na zmluvnom základe. Jej elektronická verzia na hlavnej stránke Ministerstva obrany SR je samozrejmosťou. A hoci Obrana vychádza od roku 1993, ako pokračovatelia sa hlásime nie k niekdajšej socialistickej Obrane ľudu, ako sa niektorí domnievajú, ale k rovnomennému časopisu Obrana, ktorý začali vydávať americkí Slováci v Clevelande v roku 1914. Na podporu zís-

Prečo je vojenská žurnalistika v súčasnosti dôležitá? Na čo by sa mala zameriavať?

Joep Beljaars
redaktor časopisu ženitov holandskej armády
Promotor:

„Vojenské novinárstvo by malo predovšetkým slúžiť ako spôsob dôležitej komunikácie. Armáda by mala, aj prostredníctvom svojich časopisov, vysvetliť čo robí a prečo to robí. Obsahom by nemali byť len zaujímavé príbehy, ale aj nové informácie z viacerých oblastí. Cieľovou skupinou nemá byť len verejnosť –

informovať treba v rámci armády a jej jednotlivých zložiek.“

Tomislav Vidaković
redaktor časopisu chorvátskej armády
Hrvatski vojnik:

„Nie všetky informácie z prostredia armády sa dostávajú do komerčných médií. Niekedy sa na verejnosť dostávajú aj nepravdivé alebo tajné informácie, ktoré by pred publikovaním mali prejsť kontrolou. Práve preto by mala armá-

da uverejňovať overené správy svojou formou verejnosti – a nie len jej, ale aj širšie v rámci rezortu. V súčasnosti ide o veľmi dôležitú tému.“

Heiki Suurkask
šéfredaktor časopisu estónskej armády Sõdur:

„V rámci vojenského novinárstva, ako je to v prípade nášho časopisu, dávame autorom voľnú ruku. Články sú vždy zamerané na to, čo armáda považuje za potrebné povedať, no aj

Zahraničným novinárom sa v Lešti venovali aj príslušníci Mnohonárodnostnej brigády NATO na Slovensku

kavania amerických Slovákov do československých légii ju využíval ešte generál Milan Rastislav Štefánik. Vychádzala do 70-tych rokov minulého storočia.

A kedy sa na činnosti EMPA začali podieľať aj Slováci? Ešte vo federálnych farbách to bol od roku 1991 redaktor armádného televízneho vysielania plukovník Ivan Kvačkaj. Následne redaktori bývalého vojenského mesačníka Apológia podplukovník Andrej Gárik a Roman Kment. Od roku 2002 je to šéfredaktor Obrany Pavol Vitko a od roku 2026 aj redaktor Obrany Jaroslav Cabuk. A kedy sa konal prvý kongres na východnej strane bývalej železnej opony? V roku 1992 v Budapešti. O tri roky neskôr v Prahe, v roku 1996 vo Varšave a v roku 2005 prvý raz v Bratislave.

Zmysel a ciele

„Naše vojenské periodiká sú dnes vzhľadom na bezpečnostnú situáciu dôležité ešte viac, ako tomu bolo v ostatných desaťročiach relatívneho pokoja,“ povedala Jojo Mulder z Holandska,

niekdajšia prezidentka a aktuálne viceprezidentka EMPA, šéfredaktorka viacerých vojenských časopisov.

„Zmyslom existencie modernej vojenskej žurnalistiky je jej jedinečný a nenahraditeľný prínos pre bezpečnosť štátu,“ zdôraznil ešte pred piatimi rokmi na kongrese v Helsinkách niekdajší prezident EMPA brigádny generál v. z. Wolfgang Peischel, PhD., rešpektovaný rakúsky vojenský novinár, pedagóg, vedec, v ostatnom období azda najväčší expert na vojenské médiá a v rokoch 2009 – 2021 šéfredaktor vojenského odbornovo-vedeckého dvojmesačníka Österreichische Militärische Zeitschrift. Definoval, že spektrum vojenskej žurnalistiky pozostáva z dimenzie strategickej, vedeckej a náučno-výcvikovo-popularizačnej. S tým, že rezortné periodiká zohrávajú veľkú úlohu v rámci budovania spolupatričnosti vojakov v rámci ozbrojených síl, prinášajú vízie a plány vedenia rezortov obrán a generálnych štábov, prezentujú úsilie a výsledky jednotlivých druhov vojsk či útvarov a sú súčasťou budovania historického povedomia, sebadôvery a morálnej sily vojsk.“

keď dávame autorom voľnú ruku, samozrejme, všetky informácie sú a mali by byť overené práve vojskom. Vojenské novinárstvo by nemalo byť spolitizované. Jediný priestor pre politiku v priestoroch nášho časopisu je medzinárodná politika v kontexte globálnej bezpečnosti.“

Pplk. Andrea Gradante
redaktor časopisu
talianskej armády
Rivista Militare:
„Úlohou časopisu armády alebo ministerstva obrany by malo byť šírenie presných

a pravdivých informácií. To pomôže aj lepšej reputácii vojska v očiach verejnosti. Časopis by nemal podávať názory, ale overené fakty. Publiku, konkrétne tak verejnosti, by tak mal rezort vysvetliť čo sa momentálne deje a prečo sa to tak deje. Veľkou výhodou časopisu, na rozdiel od napríklad televíznych správ, je aj rozsah. Na stránky sa zmestí viac informácií než do krátkého televízneho šotu a čitateľ sa môže sústrediť hlbšie do podanej správy. Náš časopis je prístupný aj v Braillovom písme pre nevidiacich. To dáva možnosť podať informácie ešte pre širšie publikum.“

Péter Wagner
maďarský profesor,
analytik a výskumník v oblasti
bezpečnostnej politiky a obrany:

„Je dôležité, aby redaktori či autori so zameraním na oblasť obrany, boli aj z prostredia mimo armády či ministerstva obrany. Väčšinou sú redaktori oficiálnych vojenských časopisov viazaní tým, čo môžu a nemôžu povedať. Častokrát sa tak musia vyhnúť kontroverzným alebo negatívnym témam z ich vlastnej oblasti. Nezávislí autori by však mali

Aj aktuálny prezident EMPA je vojak rakúskeho Bundesheeru. Plukovník generálneho štábu Matthias Wasinger pritom ešte tento rok velil bojovej jednotke. No vďaka svojmu angažovaniu sa aj v mediálnej sfére je od mája už služobne doma v oblasti strategickej komunikácie (Head of the Austrian Armed Forces 'StratComm project'). A hoci on sám je už expert viac na sociálne siete a elektronickú komunikáciu, aj jemu je jasné, že je dôležité, aby rezorty obrán pokračovali tiež vo vydávaní svojich tradičných printových médií.

Vitajte na Slovensku

Keď v roku 2024 dostala naša Obrana vo Viedenskom Novom Meste ponuku, či by o dva roky neprivilovalo kongres EMPA Slovensko, bola to výzva. „Začínajúc všetkými formalitami cez permanentnú komunikáciu s vedením EMPA až po podrobné naplánovanie programu, nezabúdajúc na to, že diabol sa vždy skrýva v detailoch,“ usmiala sa Soňa Žvačeková, riaditeľka odboru Strategickej komunikácie Kancelárie ministra obrany, ktorá bola menovaná riaditeľkou organizačného výboru. Keďže nad podujatím prevzal záštitu podpredseda vlády a minister obrany Robert Kaliňák a pretože s organizátormi z tlačového a marketingového odboru Kancelárie ministra obrany SR spolupracoval za generálny štáb hovorca Ozbrojených síl SR plukovník Štefan Zemanovič a jeho kolegyňa majorka Lenka Gavajová, veci začali „zapadať do seba“.

„Stretnutie s Národnými obrannými silami patrilo k najzaujímavejším bodom podujatia,“ mienili Kari Kaas a Asso Puidet z estónskeho časopisu Kaitse Kodu!. Vojské zálohy sú v ich krajine mimoriadne dôležitá téma, veď početný stav ich Estónskej obrannej ligy je nad 30 tisíc. No ak sa vlani na kongrese v ich krajine vojenský novinári zoznámili so štruktúrou, výcvikom a cieľmi estónskych „záložákov“ iba v učebni, u nás za tými slovenskými vycestovali na ich prisahu na

Dynamická ukážka príslušníkov Vojenskej polície

EMPA Awards

Aj keď v ostatných rokoch v rámci EMPA Awards získali slovenskí vojenský novinári za svoju tvorbu viacero ocenení vo všetkých kategóriách, tento rok boli úspešnejší hostia. Za video s názvom Rytieri v akcii bol ocenený srbský poručík v zálohe Duško Cosić. Cena za najlepši článok smerovala do rúk estónskeho brigádneho generála Eera Reba. Pod názvom Ako v dronovej vojne bol tento článok uverejnený v časopise Bráň domov! (Kaitse Kodu!) dobrovoľníckej Estónskej obrannej ligy. No a cenou za najlepšiu fotografiu v rámci EMPA Awards za rok 2025 sa môže hrdiť major holandskej armády Fred Warner so svojím záberom kavalieristov, ktorý bol zverejnený na facebookovej stránke holandského Zboru národných rezerv.

Turecký vrch. Stretli sa aj s veliteľom NOS brigádnym generálom Ladislavom Kiselom a odborný výklad im poskytol veliaci poddůstojník NOS štábný nadrotmajster Juraj Hladký. Najmä podplukovníka Andreu Maria Gradanteho z hlavného talianskeho vojenského časopisu Rivista Militare, ktorý tamjšie ministerstvo obrany vydáva od roku 1846, mimoriadne zaujal ďalší originálny projekt slovenského rezortu obrany. Bolo to duálne vzdelávanie, o ktorom prednášal major Jaroslav Kerpner. No Erik Slingerland z holandského časopisu Promotor či Paal Ravnaas z nórskeho vojenského mesačníka Forsvarets Forum sa spolu s ostatnými zapájali do debaty s plk. Štefanom Zemanovičom o úlohách a cieľoch našich ozbrojených síl a systéme ich komunikácie. A kto bol spomedzi vojenských novinárov o niečo viac usmiatejší po návšteve bratislavského ho zbrojárskeho veľtrhu IDEB? Nepochybne Vesna Plintarič

aj pri kritike pristupovať k overovaniu informácií v spolupráci s armádou.“

Paal Ravnaas

redakčný manažér časopisu nórskej armády Forsvarets Forum:

„Vojenské novinárstvo je nielen klasická žurnalistika, ale aj spôsob komunikácie štátu a ozbrojených síl s verejnosťou. Som rád, že aj v rámci kongresu EMPA som mohol komunikovať s ostatnými vojenskými novinármi, kde sme

naše myšlienky a názory medzi sebou mohli zdieľať.“

Mikko Ilkko

šéfredaktor časopisu finskej armády Ruotuväki:

„Vojenské novinárstvo je niečo medzi klasickou žurnalistikou a strategickou komunikáciou armády. Dáva tak priestor pre samotné ozbrojené sily informovať správnym a pravdivým postojom verejnosť. Malo by taktiež fungovať zdola-nahor. Podať tak informácie, ktoré verejnosť potrebuje a chce. Aj keď sa v súčasnosti stáva

vydávanie časopisov nákladnejšie, tlačaná podoba podaných správ je stále najdôveryhodnejšia. O to viac to platí v dobe kríz. Príkladom je vojnový konflikt – v zákopoch a na frontových líniiach vojaci nemôžu používať mobilné telefóny. Aby tak získali nové relevantné informácie je potrebné, aby ich dostali vo fyzickej vytlačenej podobe.“

Andreas Steinmetz

čestný predseda Nemeckého zväzu príslušníkov Bundesweheru, publicista:

„Dôležitým faktorom vo

Európski vojenski novinári navštívili bratislavský IDEB

a Tomislav Vidaković z časopisu Hrvatski vojnik, nakoľko medzi ocenenými výrobkami bol aj chorvátsky exponát.

Péter Wagner, ktorý je maďarský publicista v oblasti obrany a vysokoškolský pedagóg neskrýval prekvapenie pri predstavení rozlohy a „výcvikovni“ v Centre výcviku Lešť, kde hostí privítal riaditeľ Anton Maštalský a podplukovník Stanislav Miščík. Statické ukážky techniky a besedy s príslušníkmi Mnohonárodnej bojovej skupiny NATO či dynamické ukážky slovenskej vojenskej polície zaujali na Lešti tak nemeckého publicistu Andreasa Steinmetza, ako aj jeho fínskeho kolegu Mikko Ilkka, šéfredaktora hlavného fínskeho vojenského časopisu Ruotuväki a kapitána záložných síl.

Nevyhnutnosť vlastnej mediálnej platformy

„Ak má byť cieľom kongresov EMPA získavanie novinárskych informácií o armáde hostiteľskej krajiny, ten na Slovensku patril k najvydarenejším za ostatné roky,“ poďakovala sa organizačnému tímu viceprezidentka EMPA Jojo Mulder, ku ktorej sa pridala aj podplukovník v. v. Andreas Hess zo Schweizer Soldat, pokladník EMPA. „Veľmi ďaku-

jem, Slovensko som si doslova užil, odvieďli ste skvelú prácu,“ poďakoval sa poručík v. v. Hans Zimmerman, generálny sekretár EMPA, ktorý okrem iného vedie časopis rakúskych účastníkov misii OSN.

EMPA TEAM SLOVAKIA pod vedením Soni Žvačekovej (druhá zľava)

vojenskom novinárstve je aj medzinárodná sieť, ktorá medzi sebou komunikuje a radí si tak. Aj táto komunikácia sa tým pádom môže premietnuť do komunikácie v podobe štát – verejnosť. Pri vojenskom novinárstve nejde tak len o tlač, ale aj iné médiá. Štát a predovšetkým armáda musí komunikovať a podávať informácie a správy verejnosti.“

Karri Kaas
šéfredaktor časopisu
dobrovoľnej Estónskej
obrannej ligy
Kaitse Kodu:

„Vojenské novinárstvo je mostom medzi vojenstvom a civilnou verejnosťou. Zvyšuje tak dôveryhodnosť ozbrojených síl a informuje o tom, čo armáda, ktorá je tu práve pre ľudí, robí. V súčasnosti, v čase nepravdivých rýchlo šíriacich sa informácií, je vojenské novinárstvo o to dôležitejšie.“

Erik Slingerland
šéfredaktor časopisu ženistov
holandskej armády Promotor:

„V našom časopise platí zásada, že sa nezameriavame na politiku. Nami podávané informácie sú

o ľuďoch, v našom prípade armádnych ženistoch. Tí nám dobrovoľne píšú články a podávajú správy. Tak informujeme čitateľov overenými informáciami priamo od ich zdroja. Tým, že vychádzame každé tri mesiace, nemáme striktný deadline. To pomáha pri spracovávaní jednotlivých článkov, keďže sa im môžeme venovať hlbšie a verejnosti, ale aj iným zložkám armády poskytnúť viac relevantných údajov.“

„Takže budúci rok sa EMPA stretne tam, kde pred 50 rokmi vznikla, a to v Taliansku,“ avizoval pred záverečným podaním ruky plk. gšt. Matthias Wasinger, prezident EMPA, pričom hosťujúcim šéfredaktorom bude plukovník Giuseppe Cacciaguerra, viceprezident EMPA a šéfredaktor Rivista Militare. A dovtedy? Brigádny generál v. z. Wolfgang Peischel, PhD. nám už skôr odkázal: „Mediálna gramotnosť a využívanie médií, vrátane spolupráce s vojenskými médiami, by sa mali stať súčasťou permanentného vzdelávania dôstojní-

kov – vodcov, ako aj mužstva, primerane na zastávanú pozíciu a odbornosť. Mali by v tejto oblasti na sebe intenzívne pracovať.“ No a jeho nasledovník v pozícii prezidenta EMPA rakúsky plk. gšt. Matthias Wasinger mieni: „Je mimoriadne dôležité, aby každá armáda, každý rezort obrany mal mediálnu platformu, prostredníctvom ktorej neskreslene a zo svojho uhla pohľadu informuje tak dovnútra v rámci internej komunikácie v prostredí svojich vojsk, ako aj smerom k civilnej verejnosti.“

Štyri desaťročia v EMPA

Ak si Európska asociácia vojenskej tlače budúci rok pripomenie 50. výročie svojho vzniku, jej služobne najstarším aktívnym členom je podplukovník v. v. Michael E. Jansen z Holandska.

Bolo nielen dôležité, ale aj veľmi pekné, ako sme vtedy Európe v rámci vojenských periodik spolupracovali, pretože kontinent len pred niekoľkými rokmi delila železná opona,“ spomenul pplk. M. Jansen, ktorý štyri desaťročia slúžil v holandskom vojenskom zdravotníctve (Royal Netherlands Army Medical Service Corps) ako logista a zároveň viedol jeho odborný časopis Pollslag (Pulz). „Človek si svoje mladé roky spravidla predstavuje romanticky, ale keď si spomeniete na ten obrovský komunisticý Sovietsky zväz a celú Varšavskú zmluvu, tak dnes môžeme byť šťastní, že demokracia vyhrala aj bez vojny. A že členmi EMPA sa postupne stali tiež novinári z krajín niekdajšieho východného bloku,“ dodal dnes už vedúci redaktor časopisu priateľov Národného vojenského múzea Holandska, ktorý má názov NMMagazine.

„Ak nepoznáte históriu konfliktov aj obrany, potom máte veľký problém,“ vyjadril jednou vetou zmysel svojej práce a dodal: „Myslím, že v Holandsku je záujem o vojenskú históriu relatívne slušný, ale treba si vedieť získať hlavne mladých, a to je veľká výzva.“

Tu môžeme uviesť príklad, že ak armádne zálohy v reakcii na napätie a konflikty vo svete zvyšuje aj Holandsko, vojenský výcvik začala ešte vo februári tiež kráľovná Maxima, pričom ešte pred ňou prešla výcvikom princezná Amália, čo mimoriadne zvýšilo záujem ďalších dobrovoľníkov o vojenský výcvik. A tiež môžeme dodať, že vlni v rámci EMPA v súťaži knižných autorov vyhral major Fred Warmer, holandský vojenský historik, publicista, spisovateľ, výsadkár a šéfredaktor časopisu pre zálohy November Romeo s historickou knihou Pre domov a krb. V knihe opisuje budovanie záložných vojsk v Holandsku v rokoch 1914 - 1940.

„Viem, že väčšina informácií je už na internete, lenže na nete sa veci dejú veľmi rýchlo, a ľudia tu čítajú už väčšinou len mikrosprávy. Preto vždy ostávajú aj informácie na papieri, ktoré budú mať skutočnú váhu. Najmä ak sú za nimi žurnalisti, ktorí dokážu z obrovského množstva toho, čo sa dnes deje vyselektovať to, čo je dôležité, pravdivé a zaujímavé,“ mieni podplukovník M. Jansen. „Mám rád históriu, rád poznávam nové veci a rád o tom píšem, takže sa teším, že som mohol pricestovať aj na Slovensko. Máte mladú a veľmi dobre zorganizovanú armádu, musíte o nej preto vo vašom mesačníku Obrana zaznamenávať čo najviac, lebo nikto to neurobí tak, ako to viete práve vy.“

Tému pripravili Pavol Vitko a Jaroslav Cabuk

Foto: pplk. v zál. Peter Sobek, autori

Michael Jansen

redaktor časopisu holandského Národného vojenského historického múzea NMMagazine

„V súčasnosti je stále dôležité prinášať výsledky vojenského novinárstva aj na papier. Do časopisu sa zmestí viac informácií a čitatelia môžu ísť pri študovaní materiálu viac do hĺbky. Aj pri našom časopise platí, že poznať vojenskú históriu je taktiež dôležité, keďže na základe nej sa odohráva to, čo vidíme dnes. Vojenské novinárstvo

tak nie je len o súčasných trendoch či udalostiach, ale aj o tom, čo im predchádzalo.“

Vesna Pintarić

redaktorka časopisu Chorvátskej armády Hrvatski vojnik a spravkyňa sociálnych sietí:

„Dôležité je aj prispievanie v rámci sociálnych sietí. V súčasnosti ak niečo nie je uverejnené na sociálnych sieťach, akoby sa to ani nestalo. Je preto potrebné zdieľať informácie a správy z prostredia armády aj na internete, kde sa in-

formácie šíria rýchlo naprieč širokým publikom.“

Plk. Matthias Wasinger veliteľ StratComm Bundesheeru, redaktor The Defence Horizon Journal a prezident EMPA

„Nachádzame sa v časech globálneho chaosu a zmätku. Pri návale toľkých informácií je pre verejnosť ťažké filtrovať, čo je a čo nie je pravda. Práve od toho je vojenské novinárstvo, aby občanom a čitateľom prinieslo ucelený overený obsah bez akéhokoľvek zaujatia.“

V máji sa uskutočnil výcvik
budúcich slovenských vodičov JLTV.
Jedným z útvarov, ktoré vozidlá
zaraďujú do výzbroje,
je 22. prieskumný pluk Prešov.

JLTV sú tu!

Pred mesiacom sa prví príslušníci Ozbrojených síl SR začali školiť na novom type techniky. Je ním americké jednotné ľahké taktické vozidlo kategórie 4x4 s názvom JLTV, známe aj pod menom svojho výrobcu Oshkosh.

Vozidlá JLTV (Joint Light Tactical Vehicle – jednotné ľahké taktické vozidlo) patria do kategórie ľahkých všestranných vozidiel. Pôvodne vznikli ako typ L-ATV (Light Combat Tactical All-Terrain Vehicle – ľahké bojové taktické terénne vozidlo), ktorý v rámci programu JLTV nahradil staršie legendárne Humvee. V súčasnosti ich do výzbroje zaraďujú aj slovenské ozbrojené sily.

Na začiatku bol Humvee

Program JLTV bol spustený niekoľko rokov po vojne v Iraku. Hlavnou ideou bola snaha nahradiť vozidlá HMMWV (High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle – vysoko mobilné viacúčelové kolesové vozidlo), známe aj pod označením Humvee (názov Hummer odkazuje len na vozidlá určené pre civilný trh). Ako najväčšia hrozba vozidiel sa v Iraku a v Afganistane ukázali byť improvizované nálože a výbušniny, proti ktorým neboli HMMWV konštruované. Spôsobovali ťažké straty techniky aj posádok. Vybavenie dodatočných ochranných prostriedkov sa negatívne premietlo na zvýšenej hmotnosti, a teda znížených jazdných schopnostiach v ťažkom teréne. Americká armáda síce priebežne získala vozidlá typu MRAP (Mine Resistant Ambush Protected – doslova „odolné voči mínam a prepadom“), tie však kvôli väčším rozmerom a náročnejšej logistike boli neefektívne pri plnení ľahších úloh. V roku 2006 preto ministerstvo obrany Spojených štátov odštartovalo program JLTV. Plánovaný finálny produkt mal priniesť úsporu, vozidlo by skĺbilo dobrú mobilitu ľahkých HMMWV a odolnosť ťažkých MRAP. V neposlednom rade by ho bolo možné prepravovať pomocou ťažkých helikoptér ako CH-47 Chinook.

Samotné uplatňovanie všetkých požiadaviek skončilo v roku 2012. Do užšieho výberu postúpili tri spoločnosti – AM

General, Lockheed Martin a Oshkosh. Štrnásť mesiacov testovali 22 prototypov. Testy zahŕňali popri jazdách v rôznom teréne aj skúšky ochrany pred výbuchmi a strelbou. Ame-

Aj keď v základe JLTV nie sú ozbrojené, môžu byť vybavené viacerými typmi zbraní. Na obrázku je americký JLTV s protitankovým systémom TOW.

rická armáda napokon vyhlásila za víťaza L-ATV spoločnosti Oshkosh, ktorá prototyp predstavila už v roku 2010.

Výborné vlastnosti v teréne zabezpečuje nezávislý systém zavesenia kolies TAK-4i. Podobný systém využívajú aj iné vozidlá spoločnosti, vrátane nákladných MTRV. L-ATV, resp. finálne modely JLTV, nie sú odolné len voči mínám a náložiam, ale čiastočne aj proti palbe. Ochrana a pancierovanie vozidiel sa delí do dvoch kategórií – A-kit a B-kit. A-kit sa montuje už pri výrobe a predstavuje základné nevyhnutné pancierovanie vozidla, B-kit je modulárny a v prípade potreby ľahko odnímateľný. Podobne, ako iné vozidlá 4x4, aj JLTV sú v základe neozbrojené. Americké sily aj zahraniční používatelia ich často používajú v konfigurácii s diaľkovo ovládanou vežou (RWS – Remote Weapon System) alebo manuálne ovládanou zbraňou – väčšinou ťažkým guľometom. Takto vyzbrojené vozidlá nesú označenie M1278. Pre potreby námornej pechoty bol vyvinutý variant MADIS (Marine Air Defense Integrated System – námorný integrovaný systém protivzdušnej obrany). Ten je vyzbrojený ťažkým guľometom s elektro-optickým infračerveným zameriavaním a systémami MANPAD typu Stinger.

V službe

Prvé vozidlá začala americká armáda a námorná pechota zaťažovať do výzbroje ako operačne pripravené v roku 2019. Počet objednávok sa v priebehu rokov líšil a závisel predovšetkým od voľných finančných prostriedkov. V menšom množstve ich do svojej výzbroje zaradilo aj letectvo a námorníctvo. Vlastníkom technickej dokumentácie vozidiel však nie je spoločnosť Oshkosh, ale americká armáda. To umožnilo vytvoriť novú súťaž budúcej produkcie vozidiel, ktorú v roku 2023 vďaka lepšej finančnej ponuke vyhrala firma AM General.

Vozidlá L-ATV z programu JLTV nahradili všestranne HMMWV

Paradoxne tak ďalšie vozidlá L-ATV bude vyrábať spoločnosť, ktorá pôvodne súťaž prehrala.

Ministerstvo obrany Spojených štátov rozhodlo objednanie ďalších vozidiel JLTV zastaviť v apríli 2025. Ako jeden z dôvodov uviedlo nutné prerozdelenie financií na iné obranné projekty. Vozidlá pre zahraničných používateľov však naďalej produkuje spoločnosť AM General. Jedným z dôvodov je zrejme aj preorientovanie sa prioritne na pacifickú oblasť a Áziu, kde nezohrávajú veľkú úlohu pozemné sily, a teda aj JLTV. Okrem programu vývoja novej verzie JLTV A2 sa preto skončil aj ďalší vývoj ich predchodcov HMMWV.

Oshkoshe sa už dostali do výzbroje viacerých armád. Jednými z prvých používateľov sa stali Ozbrojené sily Čiernej Hory. Tie ich používajú ako jediný typ techniky s ochranou proti mínám a palbe a tvoria základ čiernohorskej armády. Viac než 300 kusov má vo svojej výzbroji aj Litva, ktorá ich používa popri ich priamych predchodcoch Humvee. Časť vozidiel je, alebo bude vybavená protivzdušnými systémami MSHORAD RBS70 a radarmi Giraffe 1X švédskej spoločnosti SAAB. Niekoľko kusov tak bude môcť litovská armáda pou-

Jednou z požadovaných vlastností JLTV bola možnosť prepravy vrtuľníkom. Na fotografii je v podvese pod ťažkým CH-53E Super Stallion.

žívať pre potreby vojenskej protivzdušnej obrany. So zameraním na vojenskú protivzdušnú obranu bude využívať časť svojich vozidiel aj Slovensko. Niekoľko JLTV je vybavených vežou MANGART 25 slovenskej spoločnosti Valhalla s 25 mm kanónom. Slovenské JLTV sú vybavené aj štandardnými zbraňovými vežami, schopnými vystreľovať protitankové rakety SPIKE LR2. Ďalšie JLTV majú vo výzbroji aj Rumunsko, Brazília, Izrael či Belgicko.

Už aj v OS SR

Ozbrojené sily SR získajú dovedna 160 vozidiel tohto typu. Vo výzbroji ich budú mať nielen pozemné, ale aj vzdušné sily či sily pre špeciálne operácie. Štyridsať vozidiel dostane aj 22. prieskumný pluk Prešov. Tam budú slúžiť ako platforma na integráciu technických prostriedkov prieskumu. Príslušníci pluku absolvovali úvodné školenie ako prví. Uskutočnilo sa v anglickom jazyku na cvičisku Veľké Ozorovce od apríla do mája tohto roku, zúčastnili sa na ňom inštruktori spoločnosti Oshkosh a bolo zamerané na vodičov. Počas jazd sa vodiči školili na rôznych komunikáciách a v rôznych typoch terénu. Okrem Veľkých Ozoroviec sa výcvik koná aj v Martine. Zameriava sa na školenie budúcich dielenských špecialistov a prípravu na kontrolné a vojenské skúšky. Pre hladký priebeh implementácie JLTV do služby v slovenských ozbrojených silách spoločnosť Oshkosh vyčlení špecialistu, ktorý bude pracovať v priestoroch ozbrojených síl a pomôže s integráciou vozidiel do výzbroje.

Jaroslav Cabuk

Foto: Ministerstvo obrany Slovenska, OS SR, US Army, US Marine Corps

JLTV slovenskej armády je vyzbrojený protiletadlovým systémom MANGART 25

Nový AWACS pre NATO

Podľa zatiaľ neoficiálnych informácií má flotilu štrnásť amerických lietadiel E-3A Sentry nahradíť bližšie neurčený počet lietadiel GlobalEye švédskej spoločnosti SAAB. Pôvodne mali Sentry, ktoré NATO prevádzkuje už

od roku 1982, nahradíť novšie E-7 Wedgetail, taktiež od Boeingu. Švédsky systém GlobalEye využíva ako platformu kanadský Bombardier Global 6000.

..... Jaroslav Cabuk • Foto: Airbus, Eesti Kaitsevägi, Lockheed Martin, Puolustusvoimat, SAAB

112 húfníc navyše

Fínske ministerstvo obrany oznámilo navýšenie delostreleckej výzbroje armády o ďalších 112 juhokórejských pásových húfníc K9. Prvé húfnice tohto typu nakúpilo Fínsko už v roku 2017, do roku 2026 prostredníctvom ďalších nákupov získalo 96 kusov. Novou objednávkou ich počet prekročí dve stovky. Juhokórejské typy budú postupne nahrádzať staršiu ťahanú aj samohybnú sovietskú delostreleckú techniku, ktorej má Fínsko ešte desiatky.

Z Hürjetu je SAETA

Ako nástupcu lietadiel F-5 Tiger II v španielskom letectve predstavila spoločnosť Airbus cvičný stroj SAETA II. Európska spoločnosť nadväzuje na turecké lietadlo Hürjet, ktoré si Španielsko vybralo ako budúcu platformu na pokročilý výcvik pilotov. Účasťou ďalších španielskych spoločností na produkcii lietadiel chce krajina dosiahnuť vyššiu sebestačnosť v oblasti výroby aj prevádzky. Podľa plánov by mala prvá fáza projektu s cieľovým obstaraním 21 lietadiel odštartovať v roku 2028.

Maďarsko má ďalšie Gripeny

Na leteckú základňu Kecskemét dorazili koncom apríla dve nové stíhacie lietadlá JAS-39C Gripen, určené pre maďarské letectvo. Sú súčasťou nákupu ďalších štyroch kusov z februára 2024, čím sa počet Gripenov v maďarskom letectve rozšíril na osemnásť. Prvé JAS-39C dorazili do Maďarska pred dvadsiatimi rokmi ako náhrada sovietskych MiG-29.

Odklad nákupu CV90

Minister obrany Estónska Hanno Pevkur začiatkom apríla oznámil zrušenie plánovaného nákupu nových švédskych bojových vozidiel pechoty CV90 v celkovej hodnote 500 miliónov eur. Minister Pevkur uviedol, že rola ťažkých vozidiel na bojisku klesá, pričom efektívnejšia je prioritizácia protivzdušnej obrany a prevádzka už zavedených vozidiel CV90 v estónskej armáde. Tá má vo svojej výzbroji 44 starších, pôvodne holandských CV9035NL.

Ďalší používateľ F-16

V poradí tridsiatym používateľom lietadiel F-16 sa stane Peru. Zámer nakúpiť dvanásť týchto lietadiel ako náhradu za MiG-29 potvrdil 20. apríla minister obrany Carlos Díaz Dañino. Model F-16 Block 70 uspel v súťaži, na ktorej

sa zúčastnili aj európske JAS-39E Gripen a Rafale. Plánom je v budúcnosti obstaráť ešte jednu letku F-16, ktorá by nahradila francúzske typy Mirage 2000. Súčasťou nákupu je aj tankovacie lietadlo KC-135 Stratotanker.

Vojaci pomáhajú Tatrám

Na jednej z najkonickejších turistických trás Slovenska spojili v rámci civilno-vojenskej spolupráce sily turistický klub Hikemates, Správa Tatranského národného parku a Ozbrojené sily Slovenskej republiky.

Zuzana Bobová

Spoločne od jari 2026 obnovujú tatranský chodník, ktorý si po desaťročiach intenzívneho využívania vyžaduje rozsiahlu rekonštrukciu. Cieľom projektu je stabilizovať poškodené úseky trasy a tým zvýšiť bezpečnosť návštevníkov Vysokých Tatier. Obnova prebieha na celej trase od Troch studničiek až po vrchol Kriváňa. Financovanie zabezpečil grant Employee Foundation of the VKR

Group. Za náš rezort projekt od začiatku zastrešuje riaditeľka kancelárie ministra obrany, ktorá ako turistka a milovníčka hôr vníma obnovu turistických chodníkov ako dôležitú a zmysluplnú službu.

Hory sa tešia

Už v medzivojnovom období sa príslušníci vtedajšej česko-slovenskej armády v Tatrách významne podieľali na budovaní turistických chodníkov a technickej infraštruktúry.

„Dnes táto tradícia pokračuje v modernej podobe a profesionálni vojaci aj kadeti poskytujú technickú, logistickú a manuálnu podporu pri náročných prácach vo vysokohorskom teréne,“ uviedla Zuzana Bobová, riaditeľka odboru marketingu kancelárie ministra, ktorá sa podieľa na koordinácii projektu. „Pomáhajú pri odkôrňovaní dreva, prenášaní materiálu, skopávaní a rozširovaní chodníka, budovaní zábradlí, ako aj pri manipulácii s ťažkým kameňom počas dláždenia trasy,“ doplnila konkrétne práce vo vysokohorskom teréne.

Počas jarných mesiacov sa realizovali prípravné práce – od odkôrňovania dreva cez jeho opracovanie, postupné vynášanie do terénu a nevyhnutné úpravy podložia.

„V spodnej časti chodníka sa už podarilo osadiť prvé drevené stupne a odrážky. Tie spevňujú svah, zabráňujú erózii a odvádzajú dažďovú vodu. Projekt pritom nateraz zahŕňa osadenie približne 450 drevených stupňov, 150 odrážok a dláždenie chodníka kameňom na úseku dlhom približne 800 metrov. K tomu budovanie zábradlí a inštaláciu istiacej infraštruktúry v najexponovanejších častiach trasy,“ uviedla Z. Bobová. Súčasťou obnovy je aj prerezávanie kosodreviny, rozširovanie poškodených úsekov chodníka a výstavba nového turistického prístrešku pre návštevníkov. Vojaci, kadeti a dobrovoľníci tak na Kriváni vystupujú ako jeden tím, ktorý chráni prírodu, pomáha verejnosti a pracuje v prospech budúcich generácií.

Kriváň na Kriváni

Vojaci z 82. brigády spoločnej podpory Trenčín, z Akadémie ozbrojených síl, z posádky Trebišov či z ďalších útvarov prichádzajú do náročného horského prostredia s chuťou odvieť dobrú prácu a s vysokou pracovnou disciplínou. Budú ale potrebovať aj podporu zo vzduchu. Pôjde o transport nevyhnutného materiálu do najvyšších polôh. Tu pomôžu „pozemákom“ vzdušné sily a ich vrtuľník. Počas letnej sezóny to však bude len niekoľko letov.

„Projekt Kriváň je postavený v spolupráci vojakov s občianskou spoločnosťou pri ochrane národného prírodného dedičstva. Zároveň predstavuje pilotnú etapu širšej iniciatívy, ktorá by sa v budúcnosti mohla rozšíriť aj do ďalších národných parkov a chránených území Slovenska. Spoločným cieľom je vytvoriť bezpečnejšie, udržateľnejšie a kvalitnejšie turistické chodníky, ktoré budú

služiť verejnosti dnes, ako aj budúcim generáciám,“ konštatuje Z. Bobová a dodáva: „Poslanie ozbrojených síl nespočíva iba v obrane štátu, ale aj v konkrétnej pomoci občanom, keď sú vojaci pripravení aktívne pomáhať krajine aj mimo svojho základného poslania – a aj o tom je Projekt Kriváň.“

„Určite sa v rámci našej brigády nenudíme, ale pomoc pri obnove vysokohorských chodníkov je pre nás možnosťou ukázať vzťah vojakov ku Slovensku ako k domovine, ktorej radi a s hrdosťou slúžime aj týmto spôsobom. Len na okraj spomeniem, že 5. septembra bude už 31. medzinárodný vojenský výstup na Kriváň a 20. júna aj naša brigáda organizuje 8. vojenský veteránsky výstup na Ďumbier, takže Vysoké aj Nízke Tatry sú naša srdcovka,“ usmial sa veliteľ 82. brigády spoločnej podpory Trenčín brigádny generál Jozef Ševčík.

A čo na to rektor Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika brigádny generál Aurel Sabó? „V našich budúcich dôstojníkoch aj takto budujeme vlastenecké cítěnie a národné historické povedomie spolu s hrdosťou na vlastnú krajinu. Zapojenie kadetov do projektu civilno-vojenskej spolupráce pod názvom Kriváň hodnotím preto jednoznačne pozitívne.“

A ešte niečo. V Akadémii ozbrojených síl má každý z piatich ročníkov aj svoj „krycí“ názov. Ich meno je podľa niektorého zo slovenských vrcholov. Starší kadeti sú Chopok, Ďumbier, Baranec či Gerlach. Prváci sú Kriváň. A práve tí sú na Kriváni najčastejšie.

(jc, pv)

Foto: MO SR, OS SR

Sedem statočných richtára Alojza Gregora

Ako svetový unikát označujú odborníci účasť siedmich synov tajovského richtára Františka Alojza Gregora v prvej svetovej vojne, čo neuniklo pozornosti ani cisárovi. Najstarší zo synov-vojakov je známy spisovateľ a legionár Jozef Gregor Tajovský. Najmladší - vojnový invalid bez pravej ruky – uznávaný rezbár, od Jozefa o dvadsaťdva rokov mladší Eduard Gregor, ktorého diela reprezentovali Československo na medzinárodných fórach.

Jednoruký majster rezbár Eduard Gregor

Uplynie 110 rokov od udalosti, ktorú periodiká Rakúsko-Uhorskej monarchie priniesli na titulných stránkach. V kope starých novín a vzácných kníh, neraz prefatých sekerou, ju našiel dlhoročný predseda Slovenskej filatelistickej akadémie Michal Kissimon v Harmanci, kde žil. Po desiatkach vagónov sem zväžali takýto odpad, aby z neho vyrobili toaletný papier.

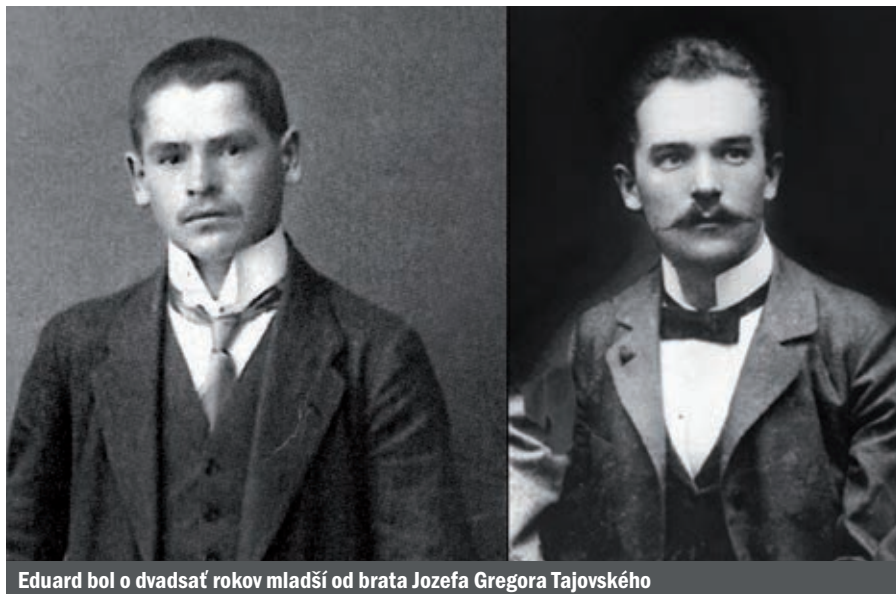
Cisársky podarúnok

Michal Kissimon v haldách tlačív našiel aj Banskobystrický spravodaj – Besztercebánya hírlap z nedele 3. septembra 1916. Na prvej strane novín ho zaujala informácia o nevšednej slávnosti v banskobystrickom Župnom dome na Lazovnej ulici (dnes Štátna vedecká knižnica Banská Bystrica). Za účasti poslancov a richtárov všetkých obcí Zvolenskej

župy odovzdal hlavný župan Zvolenskej župy, cisársky a kráľovský komorník Lajos Kürthy dlhoročnému richtárovi Tajova Alojzovi Gregorovi dar od cisára Františka Jozefa I. Dôvodom bola účasť Gregorových siedmich synov v bojoch prvej svetovej vojny. Podľa Daniely Kodajovej zo Slovenskej akadémie vied bolo darom dielo cisárovho obľúbencu, Slováka z liptovskej Kráľovej Lehoty Alojza Štróbla, ktorého cisár povýšil do šľachtického stavu a pre ktorého v malej Kráľovej Lehote protekčne zastavoval rýchlik. Dar predstavujúci sošku cisára s jeho vyrytými iniciálkami bol v cisárskej administratíve pod číslom 1567 zaregistrovaný 17. júla 1916.

Bez pravej ruky

Z článku starého vyše sto rokov sa dozvedáme, že zo siedmich synov richtára Alojza Gregora (Jozef, Emil, Štefan, Alojz, Ján, Žigmund, Eduard) sú dvaja v ruskom zajatí, traja na fronte, jeden je poľný kurát a najmladší Eduard (narodený 7. januára 1896 v Tajove) práve narukoval. Domov sa však vrátil ako prvý, pretože vojaka bez pravej ruky nikto nepotreboval. Mladý Eduard sa ľavou rukou dokázal integrovať do prostredia domácnosti starnúcich rodičov

Eduard bol o dvadsať rokov mladší od brata Jozefa Gregora Tajovského

Spisovateľ Jozef Gregor Tajovský, ako ho stvárnil rezbár Eduard Gregor

na dedine začiatkom dvadsiateho storočia. Najskôr vyrábala pre spoluobčanov úžitkové predmety: poličky, rúčky, rámy, ploskačky, nádoby... Usilovnosťou a talentom prevýšil aj svojho učiteľa Tajovčana Ondra Murgaša, ktorých cesty sa preto rozišli. Vďaka trpezlivosti zvládol Eduard aj písanie.

Dôkazom je list adresovaný prvej slovenskej feministke a Eduardovej švagrinej Hane Gregorovej – manželke Eduardovho najstaršieho brata – známeho spisovateľa, kapitána československých légii a pplk. Československej armády Jozefa Gregora Tajovského. List, ktorý v Literárnom archíve SNK v Martine našla Eduardova najmladšia vnučka, je aj historickým dokladom pandémie španielskej chrípky u nás, na následky ktorej podľa Eduardovho listu zomieralo v Banskej Bystrici denne až sedem ľudí.

Eduard aj toto náročné obdobie zvládol a švagrinej Hane Gregorovej v liste, napísanom uhladným písmom, ponúkal pomoc. Do Martina, kde Hana žila aj s dcérkou Dášenkou, ktorú Tajovský ešte ani nevidel, posielal potraviny a peniaze.

Niekdajšia hlavná psychologička na Generálnom štábe OS SR pplk. Oľga Jančová Koháryová o mladom vojnovom veteránovi Eduardovi Gregorovi konštatovala: „Musel to byť veľmi silný človek s mimoriadne dobrými mechanizmami na zvládanie stresu a psychickej aj fyzickej záťaže. Jeho rodina má byť na čo hrdá.“

Mladý Eduard zvládol návrat domov aj napriek tomu, že vojakom rakúsko-uhorskej armády pred každým útokom dávali alkohol. Ten bol po návrate do civilu často zlým radcom najmä vtedy, keď bolo treba v rodinách riešiť

problémy. Ako sa dozvedáme z dobovej cirkevnej tlače, mnoho z tých, ktorí zvládli vojnu, nezvládli návrat k najbližším.

Najlepší doping

Pre mladého Eduarda bola zdrojom energie jeho hlboká viera, v ktorej vyrastal najmä vďaka svojej mame Anne, dcére tajovského richtára Štefana Greška. Annu so vzácnymi modlitebnými knihami stvárnil mladý výtvarník Janko Alexy, ktorý prišiel do Tajova portrétovať manželov Gregorovcov. Bolesť Anny z odchodu siedmich synov do vojny zobrazil Eduard v podobe Tajovskej piety – Sedembolestnej Panny Márie, ktorá podľa Dr. Marcely Mikulovej zo SAV má tvár Anny. Dielo vytvoril Eduard aj ako posolstvo viery v kritických 50. rokoch minulého storočia. Jeho rezbárske práce s motívmi tradičného salašníctva reprezentovali Československo na Svetovom festivale mládeže v Bukurešti 1953, aj na mnohých ďalších výstavách.

Popredný slovenský ľudový rezbár Eduard Gregor zomrel vo veku 58 rokov 6. mája 1954 v rodnom Tajove. Jeho silné posolstvo zaujalo aj organizátorov medzinárodnej výstavy Česko-Slovensko na hrad, ktorá sa uskutočnila na

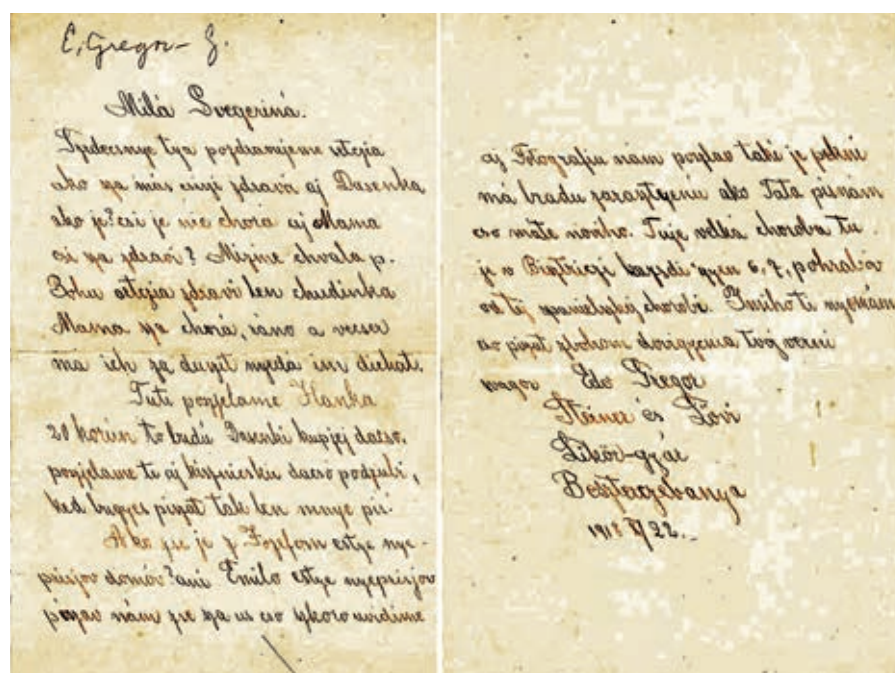
Originálny črpák dosvedčuje majstrovstvo rezbára Eduarda Gregora

Bratislavskom hrade pri príležitosti 100. výročia konca prvej svetovej vojny. V roku 2022 mu počas slávnostnej spomienky, organizovanej Ministerstvom obrany SR a obcou Tajov, udelili Pamätnú medailu ministra obrany Slovenskej republiky in memoriam.

Wanda Gregorová

Foto: rodinný archív, Literárny archív Slovenskej národnej knižnice v Martine

Počas slávnostnej spomienky, organizovanej ministerstvom obrany a obcou Tajov udelili Eduardovi Gregorovi Pamätnú medailu ministra obrany SR in memoriam.

List, ktorý Eduard napísal švagrinej Hane Gregorovej len niekoľko mesiacov po tom, ako v bitke na Piave prišiel o pravú ruku

Ako vojenčili siroty, kadeti a vojenský akademici

Výchova vojenského dorastu v habsburskej armáde nemala spočiatku pevný rámec.

Podľa dávnejšieho zvyku mnohí chlapci – siroty či polosiroty sa už v detstve dostali ako tzv. synovia pluku do armády a po dovŕšení dospelosti sa nevrátili do civilného života, ale zostali slúžiť vo vojsku.

Kadetská škola v Košiciach, založená v roku 1869, na kolorovanej ocelorytine Ludwiga Rohbocka

Synom pluku bol napríklad aj Ladislav Škultéty-Gabriš z Mojtína, ktorý po matkinej smrti v roku 1750 vyrastal od dvanástich rokov v Gilániho husárskom pluku, kde slúžil jeho otec. Tento legendárny husár odsľúžil ako vojak 81 rokov a posledných 41 rokov života bol zástavnikom 8. husárskeho pluku.

Deti pluku spravidla nosili aj uniformu, zúčastňovali sa na výcviku a plnili si povinnosti ako ostatní dospelí vojaci, no bez nároku na žold. V mierovej dobe neboli zaradení do konkrétnej stotiny, vykazovali ich zväčša v osobitnej evidencii, v časoch vojny sa však už aj oni zapájali do bojovej činnosti a boli medzi prvými, ktorých aktivovali do riadnej vojenskej služby.

Myšlienky osvietenstva tereziánskej i josefínskej doby našli odraz v postupnom zlepšovaní vzdelávania, zdravotného zabezpečenia i starostlivosti o chorých a vyslúžilých vojakov, ako aj o vojenské vdovy a siroty. Počas panovania Márie Terézie bolo zriadených viacero vojenských sirotincov. Ich hlavným poslaním bola výchova vojenských sirôt – chlapcov, s ktorými sa počítalo pre službu v armáde, najmä na poddôstojníckych postoch.

Výchova v rámci pluku

V rokoch 1777 – 1782 pôsobil vojenský sirotinec aj v Trnave. Spolu s ďalšími vojenskými sirotincami ho však zrušili, lebo na základe dekrétu cisára Joze-

fa II. z 9. novembra 1782 boli zriadené plukovné chlapčenské výchovné domy (Regiments-Knaben-Erziehungshäuser). Ich úlohou bola príprava chlapcov vo veku od sedem do osemnásť rokov na vojenskú poddôstojnícku službu, najmä z radov sirôt, resp. detí slúžiacich vojakov.

V pluku mohlo byť 48 chovancov na náklady eráru, no prijímal sa aj obmedzený počet chovancov za úhradu. Chovanci najprv navštevovali civilnú školu v mieste sídla pluku, predmety súvisiace s písomnosťami a hospodárením pluku ich však vyučoval poddôstojník. Po istom čase celé vzdelávanie viedol veliaci poddôstojník. Veliteľom plukovnej chlapčenskej školy bol spravidla dôstojník, ktorý vzhľadom na zdravotný stav či zranenie mal obmedzenú schopnosť poľnej či bojovej služby.

Schematické zobrazenie chovancov a vojenských učiteľov plukovnej školy

Plukovné chlapčenské výchovné domy boli v roku 1782 vytvorené v 18 rakúskych a 12 uhorských peších plukoch. Jedným z nich bol aj 31. peší pluk, ktorý sídlil v sedmohradskom Brašove a velil mu vtedy plukovník (neskôr poľný podmaršal) Ján Andrej Beňovský. Veliteľom školy bol nadporučík Johann Nicola. Chovanci nosili rovnošatu: súkenný kabát sivej farby s tzv. cisársko-žltým vyložením (golierov, šosov a manžiet) a modré nohavice s typickou uhorskou žltou výšivkou. Pokrývkou hlavy bol kožený kašket.

Kadetské školy

Stredný stupeň vojenského vzdelávania v habsburskej armáde poskytovala sieť kadetských škôl. Začali vznikať za vlády Márie Terézie a po viacerých reformách a organizačných i vnútorných obsahových zmenách v 18. storočí sa ku koncu 19. storočia ustálil ich počet na 19 pechotných kadetských škôl, pričom napríklad prvé boli už roku 1869 zriadené vo Viedni, v Štajerskom Hradci, Innsbrucku, Brne, Prahe, Budapešti, Bratislave, Košiciach, Temešváre, Sibíni, Lvove, Zadare a Záhrebe. Popri pechotných kadetskách pôsobila jazdecká kadetská škola v Hraniciach na Morave, delostrelecká kadetská škola vo Viedni a pionierska (ženijná) kadetská škola v Hainburgu.

Prijímacia skúška pre prvákov pozostávala iba z nemeckého jazyka, písomného prejavu, matematiky a od roku 1880 aj zo zempisu a dejepisu. Pre prvý ročník bol stanovený minimálny vek od 14 do 16 rokov, pre druhý 15 až 19 rokov. Vstup do tretieho ročníka bol podmienený vekom minimálne 16 rokov a absolvovaním šiestej triedy gymnázia.

Úspešné ukončenie štúdia a zloženie záverečnej skúšky v poslednom ročníku kadetskej školy znamenalo pre vynikajúcich študentov povýšenie do hodnosti poručíka. Na ostatných absolventov, ktorí boli klasifikovaní ako výborní alebo veľmi dobrí, čakalo menovanie do hodnosti kadeta-dôstojníckeho zástupcu (od roku 1908 práporčíka). Niektorí absolventi s hodnotením veľmi dobrý a všetci s hodnotením dobrý boli menovaní do hodnosti čatára; ostatní absolventi získali hodnosť desiatnika.

Chovanci, kadeti a frekventanti vojenských výchovno-vzdelávacích zariadení (zľava): vojenská sirota, žiak vyššej vojenskej reálky, žiak nižšej vojenskej reálky, poslucháč Technickej akadémie, poslucháč Tereziánskej akadémie, pechotný kadet, pioniersky kadet, delostrelecký kadet, jazdecký kadet a frekventant vozatajského oddelenia.
Ilustrácia: Oskar Brüch.

Vojenské akadémie

Významným krokom v oblasti vyššieho vojenského vzdelávania v habsburskej monarchii bolo založenie vojenských inžinierskych akadémii vo Viedni a v Bruseli (vo vtedajšom rakúskom Nizozemsku), na ktorých sa od roku 1718 začali vychovávať technické kádre pre habsburskú armádu. Krátko nato vznikla aj inžinierska škola v Prahe.

Frekventanti týchto škôl sa ako ženíjni dôstojníci prideliťvali príslušným poľným armádam, no pôsobili aj ako projektanti alebo riadiaci dozor pri výstavbe, prestavbe či údržbe fortifikácií. Koncom 18. storočia sa práve absolventi týchto akadémii stali základom samostatných sapérskych, minerských či pionierskych (ženijných) jednotiek cisársko-kráľovskej armády.

Konkrétnym výrazom reformného úsilia Márie Terézie v oblasti vojenskej výchovy bolo zriadenie kadetskej školy vo Viedenskom Novom Meste v roku 1752, ktorá sa od roku 1769 nazývala Tereziánska vojenská akadémia. Brány

Poslucháči Tereziánskej a Inžinierskej akadémie, chovanci z plukovnej chlapčenskej školy a vojenský invalid – učiteľ v roku 1820

akadémie boli otvorené šľachtickej, aj nadanej meštianskej mládeži z celej monarchie. Na dôstojnícke povolanie sa tu

Defilé akademikov Tereziánskej akadémie v druhej polovici 19. storočia.

Ilustrácia: August von Maly

prípravoval aj ne jeden slovenský rodák.

Napríklad už medzi prvých absolventov školy patrila Jozef Očkaj z Očkova v Nitrianskej stolici. Po skončení kadetky roku 1758 vo veku 18 rokov nastúpil ako praporčík do pôvodne Ujváriho (neskôr 2.) pešieho pluku so sídlom v Bratislave. Spolu s plukom sa zúčastnil na všetkých bojových akciách, postupoval po priečkach hodností a funkcií a po tridsiatich rokoch služby sa stal plukovníkom a veliteľom tohto pluku. V roku 1793 ho povýšili na generálmajora. Vo vojnách proti Francúzsku bojoval už ako veliteľ brigády. Generál Očkaj zomrel v roku 1805.

Na Tereziánskej akadémii začal v roku 1782 študovať aj neskorší slávny kartograf Ján Lipský, no už v prvom ročníku ho ako kadeta prideliťli do vojenskej kartografickej komisie, ktorá vykonávala zememeračstvo pre tzv. prvé vojenské mapovanie monarchie; po 30 rokoch vojenskej služby odišiel ako plukovník do penzie.

Rodák z Mošoviec v Turci Imrich Révai po skončení Tereziánskej akadémie slúžil v Uhorskej šľachtickej garde a potom v Erdödyho, (neskôr 9.) husárskom pluku. Roku 1789 sa ako veliteľ švadróny vyznamenal v bitke pri Mehadii proti Osmanom, takže ho povýšili na podplukovníka a nasledujúci rok mu panovník udelil rytiersky kríž Radu Márie Terézie. Sľubnú kariéru 40-ročného plukovníka ukončila predčasná smrť, keď na spiatočnom pochode po skončení vojny proti Osmanom 4. augusta 1791 podľahol týfusu.

Sieť vojenských škôl doplnila vyššia delostrelecká škola, vytvorená v roku 1778, neskôr premenovaná na Technickú vojenskú akadémiu so sídlom vo Viedni. Roku 1785 zriadil cisár Jozef II. vo Viedni Lekársko-chirurgickú akadémiu, ktorá prešla viacerými reorganizáciami aj prerušeniami pôsobenia. Cisárska a kráľovská námorná akadémia

sídlila od roku 1857 v Rijeke. Všetky spomínané vojenské školy a ich absolventi prispeli k tomu, že aj do armády zavalul duch poznania a vedy. Štúdium na akadémiách trvalo spočiatku štyri, neskôr tri roky, absolventov vyradľovali ako poručíkov.

Pred vypuknutím prvej svetovej vojny bolo v Rakúsko-Uhorsku dovedna 64 vzdelávacích a odborných vojenských škôl, útvarov a stálych kurzov pre spoločnú cisársku a kráľovskú armádu. Z nich tri boli na území Slovenska: Vojenská vyššia reálka v Bratislave, Vojenská vyššia reálka v Košiciach a Zborová dôstojnícka škola v Bratislave.

Budúce dôstojnícke kádre pre Uhorskú kráľovskú vlastibranu (honvédstvo) sa pripravovali na štyroch vojenských školách a ôsmich vojenských odborných a vzdelávacích zariadeniach, väčšina z nich sa nachádzala v Budapešti. Najvýznamnejšia bola Akadémia Ludovika založená v roku 1872.

Doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Vojaci očami detí

Podpredseda vlády a minister obrany SR, náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR a redakcia Obrana vyhlásili v roku 2026 už 25. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl. Do súťaže sa zapojil historicky rekordný počet 377 škôl a 31 jednotlivcov. Jedenásťčlenná porota 28. mája hodnotila 2 935 výtvarných prác – 2 155 v kategórii Mladší žiaci a 780 v kategórii Starší žiaci. Víťazi v oboch kategóriách získali diplomy, vecné ceny a finančné prémie: za prvé miesto 160 eur, za druhé miesto 130 eur a za tretie miesto 110 eur.

2. Miesto mladší žiaci

Lilly Ann Schriffelová: Rozcvička, 9 rokov, Prešov

1. Miesto mladší žiaci

Elenka Králiková, 7. rokov, Žilina

3. Miesto mladší žiaci

Nela Mišlanová: Vojnový pamätník, 8 rokov, Humenné

VÍŤAZI XXV. ROČNÍKA SÚŤAŽE VOJACI OČAMI DETÍ

MLADŠÍ ŽIACI

1. miesto: Elenka Králiková, 7 rokov,
2. ročník ZŠ V. Javorku 32, Žilina
2. miesto: Lilly Ann Schriffelová: Rozcvička, 9 rokov,
3. ročník ZŠ Lesnícka 1, Prešov
3. miesto: Nela Mišlanová: Vojnový pamätník, 8 rokov,
2. ročník ZŠ Brekov, Humenné

STARŠÍ ŽIACI

1. miesto: Patrícia Morvayová: Vojna, 15 rokov,
9. ročník ZŠ SNP 5, Cífer
2. miesto: Mia Madarásová, 14 rokov,
8. ročník ZŠ Jilemnického 204/11, Dunajská Streda
3. miesto: Natália Valigurčinová, 13 rokov,
7. ročník ZŠ Janka Palu 2, Nemšová

OSOBITNÁ CENA POROTY

bratia **Tomáš Müller**: Strategická vízia mieru, 11 rokov,
5. ročník ZŠ Kubranská 80, Trenčín
a **Samuel Müller**: V твоjih šlapajach, 14. rokov,
8. ročník ZŠ Kubranská 80, Trenčín
za maľby na plátne, inšpirované ich otcom – pplk. Marekom Müllerom
pri príležitosti 30. rokov služby v ozbrojených silách

1. Miesto starší žiaci

Patrícia Morvayová: Vojna, 15 rokov, Cífer

2. Miesto starší žiaci

Mia Madarásová, 14 rokov, Dunajská Streda

3. Miesto starší žiaci

Natália Valigurčinová, 13 rokov, Nemšová

OSOBITNÁ CENA POROTY

Samuel Müller: V твоjich šlapajach, 14. rokov, Trenčín

OSOBITNÁ CENA POROTY

Tomáš Müller: Strategická vízia mieru, 11 rokov, Trenčín

POROTA

doc. Ing. Branislav Jelenčík, ArtD, podpredseda Slovenskej výtvarnej únie

Mgr. Martin Kellenberger, výtvarník a ilustrátor

Ing. František Guldán, maliar a sochár

plk. PhDr. Martina Šamalíková, Vojenská kancelária prezidenta SR

mjr. Lenka Zvalová – Gavajová, Generálny štáb Ozbrojených síl SR (amatérska výtvarníčka)

slob. Sára Puškášová, Veliteľstvo posádky Bratislava (amatérska grafička)

Mgr. Soňa Žvačeková, riaditeľka odboru strategickej komunikácie, Kancelária ministra obrany

Mgr. Art. Alžbeta Halušková, Odbor marketingu Kancelárie ministra obrany (grafička)

PhDr. Miloslav Ščepka, tlačový odbor Kancelárie ministra obrany

Ing. Mária Macáková, Úrad vojenského letectva MO SR

PhDr. Pavol Vítko, šéfredaktor mesačníka Obrana, tlačový odbor Kancelárie ministra obrany, zakladateľ súťaže

Hokejový pohár pre Trenčanov

Prvý ročník rezortného hokejového turnaja, ktorý sa uskutočnil na jar pod názvom Legend Cup 2026 v hlavnom meste, vyhrali s prehľadom Trenčania pred Akadémiou ozbrojených síl Liptovský Mikuláš, Michalovcami a Bratislavou.

Na tréningových plochách Štadióna Ondreja Nepelu zápolili aj vojaci z Nemšovej či Martina a hoci pôvodne malo prísť osem tímov, výcvik musel dostať prednosť. „Pozemné či vzdušné sily už podobné turnaje majú, preto som sa odhodlal zorganizovať aj celorezortný pohár v sídle ministerstva obrany a Generálneho štábu, ktorý by v budúcnosti mohol mať punc celorezortného šampionátu,“ povedal nám podplukovník Šimon Šupa, vedúci oddelenia služby prevádzky a opráv Úradu centrálnej logistiky MO SR, duša a motor podujatia. Sám dlhoročný hokejista, ktorý hrával za Topoľčany aj Partizánske, mal oporu v hlavnom telocvikárovi OS SR podplukovníkovi Tomášovi Valovi. S rozhodcami mu pomohol kapitán Štefan Vystavil z Generálneho štábu OS SR, sám aktívny rozhodca. A pomohli aj viacerí ďalší.

Aj s podporou generála

„Trenčín síce hral pod hlavičkou 82. brigády spoločnej podpory, ale reprezentovali ho aj hráči z ďalších útvarov či veliteľstiev v meste a z okolitých posádok. Podobne to bolo so 405. opravárenským práporom Martin či s 41. zásobovacou základňou Nemšová. Aj my, Bratislavčania, sme boli poskladaní z viacerých útvarov, od čestných stráží až po Topoľčany, preto sme si zvolili názov tímu Legionnaires,“ usmial sa pplk. Š. Šupa, kedysi obranca, ktorý už cez dve desaťročia hráva v útoku.

A v čom to väzí, že vynikol práve Trenčín? „Niekoľko chlapcov hralo či ešte hráva aj nižšie amatérske súťaže. Keďže hokejový nadšenec aj hráč je tiež samotný veliteľ 82. brigády spoločnej podpory brigádny generál Jozef Ševčík, mali sme podporu, záujem a burcujúci aj priamo od neho,“ povedal tréner Trenčanov Ján Drevenák, plukovník v. v., ktorý bol pred odchodom

do zálohy v roku 2019 zástupca náčelníka štábu Veliteľstva pozemných síl.

Palec hore

Niektoré mená na súpiskách boli naozaj hokejové. Spýtali sme sa na to napríklad desiatnika Tomáša Rybára z bratislavského tímu: „Áno, som z brankárskej rodiny a od piatich do devätnástich rokov som chytil za bratislavský Slovan. Lenže potom prišlo zranenie a ešte aj teraz, keď som to skúsil na Legend Cup 2026, sa koleno ozvalo hneď v prvom zápase,“ priznal príslušník čaty podpory generálneho štábu.

„Tento hokejový pohár nebol len športovou udalosťou, aj keď hokej je pre vojakov ako šport samozrejme výborný. Rovnako dôležité bolo aj to, že sme sa stretli podobne naladení vojaci z viacerých útvarov. Takže palec hore! Turnaj vnímam aj ako posilnenie medziľudských vzťahoch a nadviazanie kamarátstiev, preto chceme v tejto tradícii a v podobných podujatiach pokračovať,“ avizoval hlavný telocvikár pplk. Tomáš Valo.

Pavol Vitko

Úspešní strelci

V areáli pechotnej strelnice 91. ženijného pluku Sered' zorganizovalo občianske združenie UN-VETERAN SLOVAKIA v spolupráci s plukom a Zväzom vojakov SR v poradí 12. ročník streleckej súťaže pri príležitosti Medzinárodného dňa príslušníkov Mierových síl OSN.

Súťaže sa zúčastnilo 26 trojčlenných družstiev, zložených zo zástupcov Klubu generálov, Klubu vojenských výsadkárov, Zväzu vojakov a príslušníkov viacerých útvarov Ozbrojených síl. Tie reprezentovali príslušníci Generálneho štábu Ozbrojených síl SR či 12. mechanizovaného práporu. Súťažiacich privítal prezident UN-VETERAN SLOVAKIA plukovník v. v. Štefan Jang a zástupca veliteľa 91. ženijného pluku podplukovník Ján Štúber. Hosťami boli aj generáli vo výslužbe Ľubomír Ábel a Peter Vojtek.

Súťaž pozostávala z viacerých disciplín v streľbe z pištole vz.82 a útočnej pušky Sa vz.58 v stoji a v ľahu. V streľbe z pištole boli úspešní bývalí aj súčasní príslušníci ozbrojených síl. Prvé miesto obsadilo družstvo Zväzu vojakov SR Topoľčany 1, nasledované družstvom Generálneho štábu OS SR a 12. mechanizovaného práporu Nitra 1. V streľbe zo samopalu excelovalo družstvo Zväzu vojakov SR Levice, ako druhé a tretie skončili tímy z Topoľčian a Nového Mesta nad Váhom. Celkový triumf si pripísalo družstvo Zväzu vojakov Topoľčany 1.

Medzi jednotlivcami Eva Dolníková z Klubu vojenských výsadkárov, Viera Miháliková zo Zväzu vojakov a Marián Augustín zo Sládkovičova získali 1. až 3. miesto v streľbe z pištole. V streľbe zo samopalu boli najúspešnejší Róbert Kráľ z Topoľčian, Karla Havalcová z Nového Mesta nad Váhom a Milan Ďurica z Levíc. Práve Róbert Kráľ a Karla Havalcová sa stali najlepšími strelcami celej súťaže v kombinácii pištoľ aj samopal.

Jaroslav Cabuk

Foto: UN-VETERAN SLOVAKIA

KEMP LEŠŤ 2026

Dobrodružstvo, adrenalín a nové výzvy pre tínedžerov!

Doprajte svojim tínedžerom aktívny oddych plný dobrodružstva, adrenalínu a zároveň si doprajte chvíľu pre seba!

Pre mladých vo veku **15 – 18 rokov** sme pripravili **Kemp Lešť**, jedinečný 7-dňový pobyt v prostredí vojenského výcvikového areálu. Počas tohto intenzívneho programu si preveria svoje schopnosti, naučia sa zvládať náročné úlohy a prekonávať samých seba – to všetko zábavnou a bezpečnou formou pod vedením skúsených inštruktorov.

Čo deťom Kemp Lešť prinesie?

- **Skúsenosť** – Nahliadnu do sveta armádneho výcviku a zdokonalia svoje schopnosti.
- **Vzťah** – Spoznajú nových priateľov a naučia sa spolupráci v tíme.
- **Zážitok** – Zažijú situácie, ktoré doteraz videli len vo filmoch a otestujú vlastné hranice.

V bezpečnom a podporujúcom prostredí získajú mladí účastníci cenné skúsenosti, ktoré ich posunú ďalej – fyzicky aj mentálne. Nechajte svoje deti zažiť dobrodružstvo, na ktoré nikdy nezabudnú!

Rezervujte si miesto už dnes!

Miesto: **Výcvikové centrum Lešť**

Ubytovanie: **Areál Lešť**

Kapacita: **50 účastníkov**

Cena: **100 EUR**

Turnus 1
20.7. – 27.7. 2026

Turnus 2
27.7. – 2.8. 2026

Kontakty:

+421 960 303 553   veronika.kruppova@mod.gov.sk

+421 960 303 521   zuzana.bobova@mod.gov.sk

18. ročník medzirezortnej súťaže

Železný muž 2026

V priestoroch Centra výcviku Lešť sa v dňoch 5. – 6. mája uskutočnil 18. ročník tradičnej medzirezortnej súťaže Železný muž, organizovanej Odborom špeciálneho výcviku CV Lešť. Náročné podujatie preverilo fyzickú pripravenosť, psychickú odolnosť a bojového ducha príslušníkov ozbrojených a bezpečnostných zložiek Slovenskej republiky.

Na štart sa postavilo 34 reprezentantov ministerstiev obrany, vnútra, financií, spravodlivosti a mnohonárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku.

Náročné disciplíny

Súťažiaci v taktickom ústroji so zbraňou museli zvládnuť nielen fyzicky náročné úlohy, ale aj vysoké tempo a nepriaznivé poveternostné podmienky. Medzi disciplínami nechýbal zrýchlený presun na 5 kilometrov, šplh na lane bez prírazu, rúčkovanie po rebríku, burpee box, komplexná silovo-vytrvalostná disciplína v štýle strongman, prekážková dráha CIZMA, ťahanie vozidla Aktis či vojensko-praktické plávanie. Súťaž opäť potvrdila svoju povesť jedného z najnáročnejších vojenských podujatí svojho druhu.

Polícia dominovali

Víťazom 18. ročníka sa stal príslušník Vojenskej polície čatár Michal Gavaj z VÚ 2025 Hronsek. Druhé miesto obsadil nadporučík Maroš Miškovič z pohotovostného policajného útvaru Košice a tretie miesto získal praporčík Matej Herich z PPÚ Banská Bystrica.

Organizátori ocenili vysokú úroveň pripravenosti všetkých súťažiacich, profesionálny prístup a vzájomnú podporu počas celého podujatia. Súťaž Železný muž sa stala pevnou súčasťou vojenských a bezpečnostných športových aktivít. Potvrďuje pripravenosť a odhodlanie príslušníkov rezortov plniť náročné úlohy aj v extrémnych podmienkach.

Text: rtn. Lukáš Filka
Foto: autor, MN BDE Slovakia

DRONOVÁ AKADÉMIA

**STAŇ SA SÚČASŤOU TÍMU DRONOVEJ
AKADÉMIE 7. VÝCVIKOVÉHO PLUKU**

ZAMERANIE VÝCVIKU:

- ZÁKLADY OVLÁDANIA A PILOTÁŽE DRONOV
- TAKTICKÉ MISIE A NOČNÉ OPERÁCIE
- POKROČILÉ PRIESKUMNÉ, BOJOVÉ A PODPORNE ÚLOHY
- PRÁCA S VOJENSKOU BEZPILOTNOU TECHNIKOU

**POSILNI NÁŠ TÍM AKO VELITEĽ, INŠTRUKTOR ČI OPERÁTOR A
ODOVZDÁVAJ SVOJE SKÚSENOSTI ĎALEJ**

**PRIPÓJ SA K NÁM!
01.08.2026**

PRE VIAC INFORMÁCIÍ:

 +421 960 483 410
denis.pistej@mil.sk
Kasárne 4, čsb, Jilemnického 6, 036 01 Martin

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODBOR PODPORŇÝCH PROGRAMOV

CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ PREHLIADKY

FotoAtak 2026

Kategórie: 1. Ozbrojené sily vo fotografii
2. Voľná tvorba

Galéria MIL 2026

Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzavierka súťažných prehliadok 11. september 2026

Mediálni partneri:

OBRANA

osveta.mil.sk

ŽENIJNÝ PREKÁŽKOVÝ BEH 2026 ENGINEER OBSTACLE RUN 2026

pod záštitou
NÁČELNÍKA
GENERÁLNEHO
ŠTÁBU OS SR

SI PRIPRAVENÝ NA VÝZVU?

Prekonaj svoje limity v náročnom vojenskom prekážkovom behu plnom disciplíny, odhodlania a sily!

PROGRAM PODUJATIA:

07:00 – 08:00 Registrácia účastníkov
08:00 – Odhalenie lavičky čti venovanej vojnovým veteránom
08:30 – Príprava na štart
09:00 – START SÚŤAŽE (v skupinách)
11:30 – Príchod do cieľa
11:30 – Sprievodný program
12:30 – Vyhodnotenie a odovzdanie cien
13:00 – Obed – vojenský guláš
14:30 – Ukončenie podujatia

PRE KOHO JE PODUJATIE URČENÉ?

- ✓ Profesionálni vojaci OS SR
- ✓ Civilná verejnosť (limitovaný počet miest)
- ✓ Všetci, ktorí milujú výzvy a adrenalín

REGISTRÁCIA:

🕒 Registrácia od 7:00 do 8:00
Kapacita je obmedzená – nechť sa hľadí!

🌐 Registrácia online:
<https://registracia.opis.mil.sk/uzivatelska-cesta/2026>

👤 netm. Jozef Blaho
📞 tel.: +421 903 820 617
✉️ jozef.blaho2@mil.sk

SERED ★ 18. JÚN 2026

DENNÝ DETSKÝ TABOR

ekumenickej
pastoračnej
služby

pre deti vo veku 7 - 13 rokov

2026

Miesto a termín:
Duklianske kasárne,
Bratislava
13. - 17. 7. 2026

Bohatý program:
športové aktivity
výlety
workshopy
zábava a súťaže
piesne
biblická téma

Prihláška a info:
www.ustreps.sk

€ 85,-

NA
MOMENT:

[chvíľa
pre duševné
zdravie]

military

mental
health

DUŠEVNÁ POHODA NA PRACOVISKU

Malé zmeny, veľký rozdiel.

Duševné zdravie ovplyvňuje výkon, vzťahy aj celkovú kvalitu života. Podpora psychickej pohody na pracovisku vedie k vyššej spokojnosti, motivácii a stabilite zamestnancov.

PODPORA DUŠEVNÉHO ZDRAVIA A IDENTIFIKÁCIA VAROVNÝCH SIGNÁLOV PSYCHOSOCIÁLNYCH RIZÍK NA PRACOVISKU

VAROVNÉ SIGNÁLY NA PRACOVISKU

OPATRENIA NA ELIMINÁCIU RIZÍK

Na úrovni jednotlivca

- dlhodobý stres, únava, vyčerpanie
- pokles výkonu a motivácie
- zvýšená chybovosť
- podráždenosť, konfliktné správanie
- časté absencie alebo meškania
- uzatváranie sa, strata záujmu

- **moje zdravie=moja zodpovednosť**
- robiť si pravidelné prestávky
- vedome pracovať so stresom (dýchanie, relaxácia)
- **komunikovať problémy včas**
- udržiavať zdravý životný štýl

Na úrovni tímu/ skupiny/ oddelenia

- zhoršená komunikácia
- napäté vzťahy a konflikty
- nízka spolupráca
- zvýšená fluktuácia
- pokles morálky v tíme

- vytvoriť bezpečný priestor na vyjadrenie názorov
- aktívne počúvanie sa
- riešiť problémy bez odkladania
- budovanie tímovej spolupráce
- riešenie konfliktov konštruktívnym spôsobom
- prevencia šikany a mobbingu

Na úrovni organizácie

- vysoká miera stresu na pracovisku
- nejasné kompetencie a úlohy
- nedostatok podpory zo strany vedenia
- časté organizačné zmeny bez komunikácie

- realistické plánovanie úloh
- rovnomerné rozdelenie práce
- rešpektovanie pracovného času
- vytvárať otvorenú a rešpektujúcu komunikáciu
- podporovať work - life balance
- jasne definovať pracovné úlohy a očakávania
- pravidelne zisťovať spokojnosť zamestnancov
- poskytovať prístup k odbornej pomoci

ZDRAVÉ PRACOVISKO # SPOKOJNÍ ZAMESTNANCI # ÚSPEŠNÁ ORGANIZÁCIA

MILITARY ENGLISH

ROBOT MINE HUNTERS

Priprivila: Nadežda Kochmanová • Foto: POA(Phot) Paul Punter/Crown Copyright

For those of us who have been around when the first *Star Wars* film came out in 1977, the expression “**battle drone**” meant an autonomous machine fielded by the forces of evil to fight rebels around Luke Skywalker in space and on the surface of various planets.

Contemporary military drones are different though: they are **indispensable** on the battlefield, offering exceptional reach, **endurance**, and lethality, and not just in **aerial** warfare. The flexibility of AI and drone technologies has enabled militaries to face a **plethora** of challenges including the one posed in the Strait of Hormuz by Iran naval mines.

Iran is believed to have had a pre-war **stockpile** of between 5,000 and 6,000 mines ranging from contact mines, which are **tethered** and float just below the surface, to sophisticated **bottom-lying** ones programmed to explode in response to specific magnetic, acoustic and pressure signatures. Experts from the International Maritime Organization (IMO) estimate it could take close to six months to completely clear the **strait**, which carries about a fifth of global **seaborne** oil and gas trade. Iran has said that to avoid mines vessels should steer clear of the restricted area in the middle of the strait. However, **flee-floating** surface mines have already been found in the Strait’s **coastal** areas, so the argument is void.

To counter the threat, it has been announced in April 2026 that the United Kingdom would deploy autonomous underwater drones and high-speed, **uncrewed** surface boats to detect and clear naval mines in the Strait. Autonomous mine hunting systems consist of surface boats that serve as C&C (command and control) and communication platforms for underwater drones used for identifying and neutralising mines. The systems use high-resolution sonars to scan the seafloor, generating detailed acoustic images of potential threats. As the drone **traverses** the seabed, it collects high-resolution imagery; the system’s AI identifies suspicious objects and may command the drone to autonomously revisit the site from a different angle to improve classification. Once a potential mine is detected and identified, it can be neutralised using either of the two

methods: by launching a combat drone to detonate and destroy the target kinetically; or by “tricking” the mine to detonate harmlessly by a surface drone **mimicking** a much larger ship’s magnetic or acoustic signature. Autonomous mine hunting represents a significant step forward in naval defence, and is set to play a vital role in ensuring safer seas, protecting global trade, and redefining the future of mine countermeasure operations.

QUESTIONS:

1. Aké druhy zásahov dronov proti mŕnam rozoznávame?
2. Prečo je také zložité odmiňovať Hormuzský prieliv?
3. Z čoho sa skladajú moderné bezposádkové systémy na odstraňovanie námorných mŕn?

GLOSSARY

- **battle drone** /'bætəl drəʊn/ – bojový dron
- **contemporary** /kən'temp'rəri/ – súčasný, dnešný
- **indispensable** /'ɪndɪ'spensəbəl/ – nenahraditeľný
- **endurance** /ɪn'dʒʊərəns/ – výdrž
- **aerial** /'eəriəl/ – vzdušný
- **plethora** /'plɛθrə/ – obrovské množstvo
- **stockpile** /'stɒkpɑɪl/ – zásoby
- **tethered** /'tɛðəd/ – priviazaný
- **bottom-lying** /'bɒtəm 'laɪɪŋ/ – ležiacich na dne
- **strait** /streɪt/ – prieliv
- **seaborne** /'si:bɔ:n/ – námorný
- **flee-floating** /fri: 'flɛʊtɪŋ/ – voľne plávajúce
- **coastal** /'kəʊstəl/ – pobrežný
- **uncrewed** /ʌn'kru:əd/ – bezposádkový
- **traverses** /trə'vɜ:sɪz/ – prechádza
- **mimicking** /'mɪmɪkɪŋ/ – napodobňovať.

***Nie je to slabosť,
ale sila***

Ruka ruku myje

Umývanie rúk je najlacnejší,
najefektívnejší a najjednoduchší spôsob,
ako vo veľkej miere predísť šíreniu respiračných
infekcií, hnačkových i parazitárnych ochorení,
aj hepatitíde typu A.

Pri dotyku s kontaminovaným povrchom sa na ruky môže preniesť patogén (pleseň, vírus alebo baktéria), ktorý môže putovať na ďalší povrch či predmet. Pri kontakte s ústami, nosom či očami môže preniknúť do tela a spôsobiť ochorenie. Takto sa dokáže šíriť množstvo chorôb – vrátane takých, u ktorých sú známejšie prenosy vzdušnou cestou, ako napríklad chrípka. Neumytými rukami sa môže prenášať aj hepatitída typu A.

Aby ste ochránili seba aj svojich blízkych, je nevyhnutné dodržiavať správnu hygienu rúk, teda dôkladne si umývať ruky mydlom a teplou vodou.

Pravidlá pre čisté ruky

Každé umývanie rúk má trvať 40 – 60 sekúnd.
Navlhčite si ruky teplou vodou a naberte si dostatočné množstvo
mydla.

Ruky si otierajte spôsobom dľaň o dľaň, pokračujte preložením dľaň pravej ruky na chrbát ľavej ruky s čistením vnútorných strán prstov a opačne.

Trením čistite spojené prsty pravej ruky proti ľavej ruke a opačne, následne zovrite prsty jednej ruky do dlane a potierajte si ich oproti druhej dlani.

Nasleduje čistenie ľavého palca krúživým pohybom pravou rukou a opačne.

Ľavú dľaň si čistíte kruživým pohybom spojenými prstami pravej ruky a opačne.

Ruky si opláchnite vodou a dôkladne utrite jednorazovou utierkou alebo čistým uterákom.

Kedy si umývať ruky

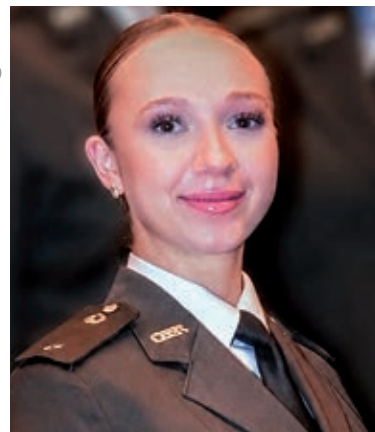
- po každom návrate domov (do práce...) z vonkajšieho prostredia
- pred návštevou nemocnice či lekára a po nej
- po ceste v prostriedkoch hromadnej dopravy
- pred prípravou jedla, počas nej i po nej
- pred konzumáciou jedla
- po KAŽDEJ návšteve toalety
- pred manipuláciou s bábätkom a po výmene znečistenej plienky
- po manipulácii so zvieratami a ich krmivom
- po manipulácii s odpadom a smetným košom
- po vyčistení nosa, kašľaní a kýchaní (pri kašli a kýchaní si ústa nezakrývajte dlaňou, dôležité je použiť jednorazovú papierovú vreckovku a ihneď po použití ju zahodiť do koša)
- počas choroby
- pri akomkoľvek pociťe nečistých rúk

Úrad verejného zdravotníctva SR

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXIV. • č. 6/2026
• Redakčná uzávierka 1. 6. 2026 • Do výroby zadané 5. 6. 2026 • Vedúci: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 30 30 37, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk
• Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 30 30 38, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Mgr. Jaroslav CABUK, tel.: 0960 30 30 21, e-mail: jaroslav.cabuk@mod.gov.sk • Jazyková redakcia: Mgr. Mária MIKOVÁ, PhD.
• Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Námestie generála Viesta 2, 832 47 Bratislava
• www.mosr.sk/obrana/ • obrana@mod.gov.sk • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

por. Mgr. Júlia Soroková
Centrum psychologických služieb OS SR

Prevenca je najlepšia ochrana duševného zdravia

Duševné zdravie je rovnako dôležité ako fyzická kondícia. V prostredí ozbrojených síl, kde sú ľudia vystavení zvýšenej záťaži, stresu a náročným situáciám, zohráva prevencia psychických ťažkostí mimoriadne dôležitú úlohu. Starostlivosť o psychiku je súčasťou pripravenosti. Moderná psychológia vysvetľuje vznik duševných problémov prostredníctvom tzv. bio-psycho-sociálneho modelu, ktorý poukazuje na tri oblasti ovplyvňujúce psychickú pohodu človeka.

BIO: Biologická oblasť zahŕňa fyzické zdravie, kvalitný spánok, pohyb, vyváženú stravu a dostatočnú regeneráciu. Prevencia v tejto oblasti spočíva v pravidelnej starostlivosti o telo – dostatočnom spánku, pohybovej aktivite, zdravej životospráve a vnímaní signálov vlastného tela.

PSYCHO: Psychologická oblasť sa týka spôsobu, akým človek premýšľa, zvláda stres, pracuje s emóciami a rieši náročné situácie. Prevencia spočíva v osvojovaní si efektívnych stratégií zvládania záťaže, uvedomovaní si a úprave vlastných myšlienkových vzorcov, práci s emóciami a v schopnosti hovoriť o svojich ťažkostiach či vyhľadať podporu, keď je to potrebné.

SOCIO: Sociálna oblasť zahŕňa medziľudské vzťahy, podporu rodiny, kolegov a pocit, že niekam patríme. Prevencia spočíva v budovaní kvalitných vzťahov, v pracovnej aj osobnej oblasti.

Ochrana duševného zdravia teda spočíva v starostlivosti o tri oblasti – udržiavanie fyzického zdravia, rozvíjanie psychickej odolnosti a budovanie zdravých vzťahov.

V živote človeka je však prirodzené, že niektoré udalosti nedokážeme ovplyvniť. Choroby, straty blízkych či náročné životné situácie môžu viesť k dočasnému zhoršeniu psychickej pohody. Ak má človek pocit, že jeho duševné zdravie sa zhoršuje alebo situáciu nedokáže zvládnuť sám, je vhodné obrátiť sa na odborníka. Včasná pomoc môže pomôcť preklenúť náročné obdobie a predísť rozvoju vážnejších ťažkostí.

NOVINKA - SILVESTER UŽ AJ V PIEŠŤANOCH

RODINNÁ REKREÁCIA

Zažite Silvester 2026 v Hoteli Granit Piešťany.

Termín pobytu je 30.12.2026 - 3.1.2027, v trvaní 5 dní (4 noci). O rodinnú rekreáciu si môžete zažiadať priamo na Vojenskom úrade sociálneho zabezpečenia (VUSZ).

Ak uprednostňujete komornejšiu atmosféru pred bujarými oslavami, táto ponuka je pre vás ideálna.

ČO VÁS ČAKÁ?

Počas Silvestra bude podávaná slávnostná večera, varené víno, nealkoholický punč i polnočný prípitok.

Kúpeľné mesto s bohatou históriou v tomto období ponúka veľa možností kultúrneho i voľnočasového využitia.

Hotel Granit Piešťany sa nachádza v pešej dostupnosti do centra mesta.

Počet miest na silvestrovský pobyt je limitovaný.

www.granithotels.sk

recepacia.pn@granithotels.sk

Kordík majora Dobrotku

Súčasťou zbierkového fondu Múzea Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici je dôstojnícky kordík z pozostalosti mjr. útv. Jozefa Dobrotku, dôstojníka slovenskej armády, veliteľa Pluku útočnej vozby v rokoch 1942 – 1944.

Svojím elegantným spracovaním zaujme už na prvý pohľad. Je vyrobený z pochromovanej ocele, pričom jeho ostrie plynulo prechádza do hrotu, čím získava dôstojný a zároveň funkčný vzhľad. Estetiku kordíka dotvára ozdobný strapec z lesklých zlatých brokátových nití, pripevnený na záštitnom prstenci.

Kordíky Slovenského štátu

Kordíky používané počas existencie Slovenského štátu v období druhej svetovej vojny predstavujú pútavý historický predmet s výraznou ceremoniálnou a reprezentačnou hodnotou.

Do výzbroje slovenskej brannej moci boli zavedené v roku 1940, pričom existovali v dvoch základných variantoch určených pre dôstojníkov a rotmajstrov. Ich čepeľ bola rovná, s kosoštvorcovým prierezom a smerom k hrotu sa postupne zužovala do ostrej špičky. Rukoväť bola vyrobená z bieleho kovu (paktonu – alpaky) lisovaním a tvorila jeden celok s miskovitou priečkou, ktorej ramená boli jemne zahnuté nahor. V jej strede sa nad ramenami nachádzal slovenský štátny znak umiestnený v kruhovom poli. Bočné strany rukoväte boli vybavené čienkami, najčastejšie z bielej alebo čiernej umelej hmoty, ktoré boli pripevnené pomocou dvoch nitov.

Honosnejšie, s bielou imitáciou kosti, boli určené pre dôstojníkov, čierne pre rotmajstrov. Pošvy týchto kordíkov, takže zhotovené z bieleho kovu rovnakého materiálu ako rukoväte, mali jemne štruktúrovaný povrch a boli vybavené dvoma trojuholníkovými očkami určenými na uchytenie závesníka. Ten pozostával z dvoch remienkov z hladkej

hnedej kože, doplnených o karabínky a posuvné sponky. Kordík sa nosil vo

všetkých prípadoch, keď nebola predpísaná šablňa. Výroba kordíkov sa uskutočňovala v tuzemských podmienkach, vo firme Kovopriemysel J. Lichardus v Ružomberku.

Major Útočnej vozby

Jozef Dobrotka absolvoval Školu pre dôstojníkov pechoty v zálohe v Košiciach a Vojenskú akadémiu v Hraniciach (1929 – 1931). Stal sa jedným z prvých slovenských tankistov pôbiacich v československej brannej moci.

Po vzniku slovenskej armády slúžil v Pluku útočnej vozby (PÚV) v Turčianskom Svätom Martine, kde od marca 1939 pôsobil ako I. pobočník veliteľa

a od februára 1940 ako veliteľ tankového I. práporu. Sedemnásteho mája 1939 bol povýšený na stotníka pechoty. Na východnom fronte slúžil od 23. júna do 27. augusta 1941 ako veliteľ tankového práporu. Zúčastnil sa bojov pri Wojtkovej, Koniuškach a Lipovci. Prvého júla 1941 bol povýšený na majora útočnej vozby a práve počas služby po roku 1940 získal Jozef Dobrotka svoj kordík. V tomto období sa takéto kordíky začali pridelať dôstojníkom ako súčasť oficiálneho výstroja novovzniknutej brannej moci Slovenskej republiky.

Na konci augusta 1944 bol mjr. útv. Jozef Dobrotka veliteľom poľnej jednotky Pluku útočnej vozby na východnom Slovensku. V momente odzbrojovania slovenských jednotiek sa pluk pridal k partizánom, konkrétne k zväzku Čapajev, kde J. Dobrotka pôsobil ako veliteľ oddielu Bohdan Chmeľnický. Tento oddiel bojoval pri obrane Čergova približne do polovice septembra 1944. Časť jeho príslušníkov padla do nemeckého zajatia, časť prešla na povstalecké územie. Jozef Dobrotka bol 13. 12. 1944 zaistený príslušníkmi nemeckého SD a väznený do 2. 4. 1945. Po vojne ho na základe previerok československá armáda opäť povolala do činnnej služby, pričom zastával iba nižšie veliteľské pozície v jednotkách pechoty. Zomrel 17. januára 1994 vo Zvolene.

Dôstojnícky kordík z pozostalosti po mjr. útv. Jozefovi Dobrotkovi je dnes vystavený v Otvorenom depozitári Múzea Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici.

MA MSc. Eva Zamkovská
Múzeum SNP Banská Bystrica

Volynská Češka Evženia Vignerová

Zapojenie žien do 1. československého armádneho zboru v ZSSR (1. ČSAZ) predstavovalo počas druhej svetovej vojny výrazný zlom v tradičnom chápaní rodových rolí vtedajšej spoločnosti.

Anabáza Evženie

Jednou z týchto výnimočných žien bola aj Evženia Leontij Vignerová. Narodila sa 30. marca 1924 v obci Česká Huleč na Ukrajine rodičom lekárovi Leontijovi a Antonii, rod. Němcovej. Rodina Vignerovcov žila v obci Kvasilov. Evženia vyrastala v multilingválnom prostredí medzi volynskými Čechmi. Absolvovala sedem tried obecnej školy a štvorročnú obchodnú školu, vďaka čomu excelentne ovládala češtinu, poľštinu, ruštinu, ukrajinčinu a čiastočne sa dohovorila aj po nemecky. Práve tieto schopnosti predurčili jej neskoršiu kariéru v armádnych štruktúrach.

Do čs. jednotky sa prihlásila dobrovoľne a odvedená bola 15. mája 1944 v meste Rovno na západnej Ukrajine. O týždeň neskôr zložila v Kamenci Podolskom aj vojenskú prisahu. V decembri 1944 bola v hodnosti slobodník začlenená k náhradnej rote 1. čs. náhradného pluku v Kamenci Podolskom, kde pôsobila ako pisárka a absolvovala aj zdravotnícky kurz.

Skúška odvahy

Skutočnou skúškou odvahy bola pre Evženu Karpatsko-duklianska operácia. Pôsobila v ošetrovniach v poľských mestách Krosno a Barwinek, kde sa starala o prúd ranených prichádzajúcich z prvej línie. Priamo na fronte

prevážovala rany a ošetrovala vojakov v nebezpečných zamínovaných oblastiach v okolí Duklianskeho priesmyku. Po prekročení štátnych hraníc 6. októbra 1944 pokračovala so zborom pri oslobodzovaní Slovenska cez Poprad, Liptov až po Martin. Vtedy zažila veľmi ťažké boje o Liptovský Mikuláš. S účinnosťou od 1. februára 1945 bola povýšená do hodnosti desiatnika a premiestnená k štábnejrote 1. čs. armádneho zboru. V apríli 1945 bola povýšená do hodnosti čatára. Jej vojenská cesta sa zavŕšila v máji 1945 v oslobodenej Prahe.

Žila pri Bardejove

Po skončení vojny ju odovzdali do evidencie spisového úradu MNO. Demobilizovaná a prepustená z armády bola v hodnosti rotný 14. októbra 1946. V roku 1947 sa vydala za Jána Kopčáka, príslušníka 2. čs. paradesantnej brigády, ktorého spoznala v roku 1944 práve v Kamenci Podolskom.

Žili v obci Zborov pri Bardejove, kde vychovali tri deti. Major vo výslužbe Ján Kopčák zomrel 9. decembra 1985, kapitánka vo výslužbe Evženia Kopčáková zomrela v júni 2012 vo veku 88 rokov.

PhDr. Viera Jurková

Vojenský historický ústav
Vojenské historické múzeum Piešťany

Evženia Kopčáková, rod. Vignerová

Vpredvojnovom období bola vojenská sféra vnímaná ako výhradne mužská doména a ani vtedajšie čs. vojenské predpisy s prítomnosťou žien v armáde vôbec nepočítali.

V armáde sa objavili ženy

Keď sa však vo februári 1942 začala v sovietskom meste Buzuluk formovať nová čs. jednotka, medzi dobrovoľníkmi sa objavili aj desiatky žien. Veliteľ jednotky, vtedy podplukovník Ludvík Svoboda, sa ich rozhodol prijať na vlastnú zodpovednosť. Vyriešil tak nielen ich ťažkú sociálnu situáciu, ale aj kritický nedostatok mužstva v počiatočnej fáze 1. čs. poľného práporu.

Po prijatí museli ženy rovnako ako muži predstúpiť pred odvodovú komisiu, absolvovať zdravotnú prehliadku a základný výcvik, pričom tie fyzicky najzdatnejšie boli cvičené v narábaní so zbraňou spolu s mužmi. Postupne sa špecializovali na zdravotníčky, spojárky, radistky, či dokonca obsluhu protiletadlových diel a stali sa významnou súčasťou jednotiek 1.čs. armádneho zboru.

Štáb 1. čs. arm. zboru Bukovec 1944, Evženia druhá zľava

Prehliadka žien v odboji, Žatec 1947, Evženia v treťom rade napravo

Ženská vojenská blůza

Hodnostné označenie rotnej 1. ČSAZ

Vojenskú blůzu rotnej Evženie Kopčákové získalo vtedajšie Dukelské múzeum do svojich zbierok kúpou v roku 1968 od jej manžela a spolubojovníka z frontu, príslušníka 2. čs parabrígy, majora Jána Kopčáka. Zbierkový predmet predstavuje blůzu ženskú československého vzoru, šitú v ZSSR.

Strihovo vychádzala zo ženského britského frenču (Jacket Serge A.T.S.). A.T.S. bola skratka pre Auxiliary Territorial Service, t. j. ženskú Pomocnú záložnú službu, zriadenú v roku 1938 ako zložku záložnej armády Veľkej Británie.

Ženské čs. uniformy

Blůza bola z vlnenej textílie a so strihom do stredy stehien. Bola vybavená otvoreným golierom (tzv. rozhalenka), keďže podľa československých (ďalej čs.) predpisov platných pre čs. zahraničné vojenské jednotky mohli blůzu s rozhalenkou používať aj ženy. Náplecníky (dĺžky 100 mm) boli všité do ramenných švov a ich voľné konce boli prichytené gombíkmi. Náplečné pásky boli obšíte lemovkami z výložkového súkna malinovo červenej farby, čo zodpovedalo označeniu pečoty. Na každom náplecníku boli pripnuté štyri poddôstojnícke dištinkcie čs. vzoru z kovu bielej farby, čo predstavovalo hodnosť rotná.

Gombíky z kovu žltej farby boli čs. vzoru s motívom skrížených mečov. Zapínanie je jednoradové na štyri veľké kovové rovnošatové gombíky s priemerom 27 mm. Dve prsné nakladané vrecká, v strede s priehybmi, sú našité, kryté tvarovanou chlopňou. Dve dolné vrecká sú všité a kryté rovnou chlopňou. Všetky štyri vrecká sa zapínajú na malý rovnošatový gombík s priemerom 15 mm. Rovnaký gombík je aj na náplecníkoch. Po celom obvode pásu je približne 40 mm široký pásec. Na zadnom dieli blůzy bol zadný rúžpokr s dĺžkou 260 mm. Blůza bola podšíta sivomodrou trupovou podšívkou z prírodnej bavlnenej textílie a rovnakou podšívkou boli podšíte i jej rukávy. Na území ZSSR šité ženské frenče čs. vzoru sa prvýkrát objavili na fotografiách a filmových záberoch 4. júna 1944. Používali sa do konca druhej svetovej vojny a v nich defilovalo 17. mája 1945

v rámci slávnostného pochodu 1. čs. armádneho zboru v Prahe mnoho československých žien (15. mája 1945 bol 1. ČSAZ reorganizovaný na 1. armádu).

Zmes vzorov

Figurína na fotografii predstavuje príslušníčku 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a okrem blůzy je vojačka vyba-

vená aj ďalšími výstrojnými súčiastkami, ktoré však už nepatrili Evženie Kopčákové. Na hlave má čapicu poľnú súkennú čs. vzoru (tzv. lodičku). Je oblečená v súkennej sukni čs. vzoru a pod blůzou má košeľu britského vzoru (Collarless shirt) v čs. úprave s preloženým golierom. Okolo goliera košele je uviazaná viazanka amerického vzoru (Necktie M-1940). Okolo blůzy má vojačka opásaný čs. vojenský kožený opasok s prackou (sponou) čs. vzoru.

Príslušníčky čs. vojenských jednotiek v ZSSR boli, podobne ako ich mužskí spolubojovníci, vybavené predovšetkým (v základných typoch) rovnošatami a výstrojnými súčiastkami najprv britskej proveniencie a neskôr, od roku 1944, aj rovnošatami čs. vzoru vyrábanými priamo na území ZSSR od októbra 1943. V oboch prípadoch išlo o ženské verzie rovnošiat (výstroj britského vzoru resp. rovnošatu pre ženy čs. vzoru), no ženy neraz používali aj mužské časti uniforiem a v poľných podmienkach si ich upravovali.

Okrem týchto rovnošiat používali príslušníčky a príslušníci čs. vojenských jednotiek v ZSSR aj zimné výstrojné doplnky, ktoré boli sovietskej proveniencie (zimné kožušinové čapice, tzv. fínky a ušianky, trojprsté rukavice, tzv. palčiaky, váľanky, vatované komplety). Plášte používané v zimnom období však boli britskej proveniencie alebo čs. vzoru. Okrem toho čs. vojačky v menšej miere využívali aj ďalšie typy rovnošiat a výstrojných súčiastok rôzneho pôvodu. Využívali sa zásielky do ZSSR v rámci programov zahraničnej vojenskej pomoci, najmä spodná bielizeň, ponožky, pančuchy či dámska obuv.

Mgr. Gabriel Blaško
Vojenský historický ústav
Vojenské historické múzeum,
múzejné oddelenie Svidník

Európski vojenští novinári sa stretli na Slovensku

na stranách 18 – 23

